

MOSINA

Strategia Rozwoju Gminy Mosina

Mosina 2020+

Redakcja i opracowanie: DGA Optima Sp. z o.o.

**Załącznik do Uchwały
Nr LV/383/14 Rady
Miejskiej w Mosinie
z dnia 30 stycznia
2014 r.**

Spis treści:

1.	Wstęp	4
2.	Metodyka opracowania.....	5
3.	Wizja rozwoju do roku 2020+.....	7
4.	Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej	9
4.1.	Uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy.....	9
4.1.1.	Położenie	9
4.1.2.	Planowanie przestrzenne rozwoju gminy	10
4.2.	Sytuacja demograficzna.....	12
4.3.	Infrastruktura społeczna	15
4.3.1.	Warunki mieszkaniowe	15
4.3.2.	Edukacja.....	17
4.3.3.	Opieka zdrowotna	19
4.3.4.	Pomoc społeczna	20
4.3.5.	Organizacje pozarządowe.....	21
4.3.6.	Kultura	22
4.3.7.	Sport i rekreacja	23
4.3.8.	Turystyka	25
4.3.9.	Bezpieczeństwo	28
4.4.	Gospodarka i rynek pracy.....	30
4.4.1.	Podmioty gospodarcze	30
4.4.2.	Rynek pracy	32
4.5.	Infrastruktura techniczna, gospodarka komunalna	35
4.5.1.	Infrastruktura transportowa i komunikacja	35
4.5.2.	Infrastruktura wodno-kanalizacyjna.....	39
4.5.3.	Systemy ciepłownicze.....	42
4.5.4.	Sieć gazowa	43
4.5.5.	Gospodarka odpadami	44
4.6.	Stan i ochrona środowiska	45
4.6.1.	Szata roślinna	45
4.6.2.	Ochrona przyrody.....	46
4.6.3.	Wody powierzchniowe i podziemne	49
4.7.	Zrównoważony rozwój społeczno-ekonomiczny gminy.....	51
5.	Spójność z lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i europejskimi dokumentami strategicznymi oraz dokumentami będącymi na etapie projektowania	53
5.1.	Uwarunkowania wynikające z dyrektyw Unii Europejskiej oraz polityki krajowej.....	53
5.2.	Uwarunkowania wynikające z dokumentów regionalnych.....	55
5.3.	Uwarunkowania wynikające z dokumentów lokalnych	56
6.	Ocena oddziaływania i aktualności założeń dotychczasowej Strategii	59
	Cel strategiczny nr 1: Rozwój przestrzenny i ochrona zasobów środowiska naturalnego.....	60
	Program 1.1. Poprawa warunków życia w zakresie infrastruktury komunalnej.....	60
	Program 1.2. Poprawa infrastruktury przestrzennej.....	61
	Cel strategiczny nr 2: Rozwój społeczno-gospodarczy	63

Program 2.1. Wspieranie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości.....	63
Program 2.2. Tworzenie warunków dla rozwoju usług turystycznych i rekreacyjnych	64
Program 2.3. Działania z zakresu ochrony zdrowotnej i pomocy społecznej.....	65
Program 2.4. Wspieranie aktywności kulturalnej oświatowej i sportowej.....	66
Program 2.5. Zapewnienie porządku i bezpieczeństwa publicznego.....	68
Program 2.6. Budowanie społeczeństwa obywatelskiego	68
7. Analiza SWOT	69
8. Cele strategiczne, programy i projekty	86
9. System wdrażania Strategii	101
9.1. Wprowadzenie	101
9.2. Definicja projektu	101
9.3. Fazy realizacji projektu	102
9.4. Poziomy zarządzania strategicznego	102
9.5. Inicjowanie projektu.....	103
9.6. Zatwierdzanie pomysłu projektu.....	104
9.7. Planowanie projektu	104
9.8. Zatwierdzanie szczegółowych założeń projektu.....	105
9.9. Realizacja projektu	105
9.10. Monitorowanie realizacji i raportowanie postępów w zadaniu.....	106
9.11. Zamykanie projektu.....	107
10. Monitoring i ewaluacja.....	108
10.1. Definicja monitoringu.....	108
10.2. Poziomy monitoring	108
10.3. Procedury monitoringu strategii	108
10.4. Definicja ewaluacji.....	109
10.5. Częstotliwość ewaluacji.....	109
10.6. Etapy ewaluacji.....	109
10.7. Pytania badawcze	111
10.8. Podejmowanie działań w przypadku negatywnych wniosków z przeprowadzonej ewaluacji.....	112

1. Wstęp

Dotychczas obowiązująca *Strategia Rozwoju Gminy Mosina na lata 2003-2013* wymaga aktualizacji, zarówno na etapie analizy strategicznej, jak i planowania strategicznego. Od czasu opracowania *Strategii* minęła dekada, w czasie której zmieniała się sytuacja makroekonomiczna wpływająca również na rozwój Gminy Mosina. W porównaniu do roku 2002, kiedy uchwalano dokument jako obowiązującą politykę rozwoju strategicznego, zmieniła się sytuacja gospodarcza regionu, zmianie uległy dokumenty strategiczne wyższego szczebla, a także przepisy prawne. Zmieniły się również uwarunkowania regionalne, mające wpływ na zawartość i ustalenia dokumentu *Strategii*, m.in. sytuacja demograficzna i rozwój mieszkalnictwa. Konkurencja pomiędzy gminami podpoznańskimi w pozyskiwaniu inwestorów rośnie, co wynika z działań podejmowanych przez poszczególne samorządy, ale przede wszystkim z trudnego okresu kryzysu globalnego, który ogranicza zdolności w podejmowaniu nowych inwestycji przez rodzime i w większym stopniu przez zagraniczne przedsiębiorstwa.

Ponadto potrzeba aktualizacji *Strategii* wynika z zakończenia okresu programowania na lata 2007-2013. Z uwagi na rozpoczynający się nowy okres programowania polityki spójności Unii Europejskiej na lata 2014-2020 zaistniała konieczność dostosowania *Strategii Rozwoju Gminy Mosina* do założeń i ustaleń nowych dokumentów wyższego rzędu, w tym zaktualizowanej „Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020”.

2. Metodyka opracowania

Przed przystąpieniem do prac nad opracowaniem *Strategii* na kilka kolejnych lat zostały przeprowadzone badania opinii społecznej (w dniach 10 -16 marca 2010 r.), na podstawie których opracowano raport „Badanie oczekiwań mieszkańców gminy Mosina odnośnie aktualizacji strategii rozwoju gminy”.

Przystąpienie do tworzenia nowego dokumentu zostało poprzedzone analizą wykonania *Strategii rozwoju gminy Mosina na lata 2003-2013*, scharakteryzowaną w rozdziale „Ocena oddziaływania i aktualności założeń dotychczasowej Strategii”.

Właściwe prace nad aktualizacją *Strategii* rozpoczęły się na początku 2013 r. Adresatem *Strategii Rozwoju Gminy Mosina* będą praktycznie wszyscy uczestnicy życia społeczno-gospodarczego gminy, zatem cała wspólnota powinna się identyfikować z jej zapisami, dlatego przyjęto, że będzie to dokument tworzony w procedurze uspołecznienia. Przyjęcie takiego założenia zadecydowało o tym, że pierwszym etapem prac było powołanie Komitetu Społecznego ds. Strategii Rozwoju złożonego z liderów lokalnych, ekspertów posiadających wiedzę na temat wielu aspektów funkcjonowania gminy i mogących wpływać na jej kształt. Oznacza to, że na potrzeby opracowania *Strategii* została zastosowana Metoda Aktywnego Planowania Strategicznego (MAPS). Istotą tej metody jest założenie, że informacje i wiedza potrzebne do opracowania *Strategii* są wprawdzie dostępne, ale poszczególne ich elementy są nieuporządkowane i rozproszone wśród różnych instytucji i środowisk lokalnych.

Pierwszym etapem prac były konsultacje w formie warsztatów strategicznych, które odbyły się 8 kwietnia 2013 r. w Mosińskim Ośrodku Kultury. Pierwsze posiedzenie Komitetu Społecznego ds. Strategii Rozwoju zgromadziło 60 osób, w tym Radnych Rady Miejskiej, przedstawicieli Urzędu Miejskiego i instytucji samorządowych, sołtysów, przedstawicieli organizacji pozarządowych, a także mieszkańców gminy niereprezentujących konkretnych organizacji.

Pierwsze spotkanie dotyczyło wizji rozwoju Gminy Mosina, miasta oraz obszarów wiejskich. Wizja to kluczowy element każdej strategii rozwoju. Od jej sformułowania rozpoczyna się praca nad określeniem celów strategicznych, dlatego często określa się ją jako cel nad celami. Wizja jest również punktem odniesienia dla sformułowania czynników rozwojowych. Ich definiowanie nazywane jest analizą SWOT. Każdy uczestnik debaty nad wizją mógł zaprezentować własny obraz Gminy Mosina, w jakiej chciałby żyć i pracować w przyszłości. Wizja w ostatecznym kształcie została przedstawiona w rozdziale „Misja i wizja rozwoju do roku 2020”.

Drugim etapem prac było opracowanie raportu o stanie gminy, którego zadaniem była weryfikacja możliwości osiągnięcia wypracowanej wizji. Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej została oparta o dane statystyczne, zawiera wstępną, retrospektywną ocenę wybranych obszarów życia społeczno-gospodarczego. Badaniem objęto głównie okres obowiązywania dotychczasowej *Strategii*, tj. lata 2003-2013. W badaniach korzystano z danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy, Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej i danych własnych Urzędu Miejskiego w Mosinie oraz raportów nadrzędnych instytucji samorządowych – Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Urzędu Marszałkowskiego itp. Dla celów porównawczych dane dla Gminy Mosina zestawiono z danymi gmin aglomeracji poznańskiej.

Na potrzeby opracowania diagnozy zostały przeprowadzone także badania ankietowe wśród mieszkańców gminy oraz przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie gminy, zmierzające do pozyskania danych pierwotnych.

Drugie spotkanie Komitetu Społecznego ds. Strategii Rozwoju odbyło się w dniu 22 maja 2013 r. i miało na celu ustalenie słabych i mocnych stron gminy. Sporną kwestią dla zebranych było zakwalifikowanie lokalizacji Gminy Mosina między terenami chronionymi (Wielkopolskim Parkiem Narodowym, Rogalińskim Parkiem Krajobrazowym i ujęciem wody) jako mocnej, bądź słabej strony. Uczestnicy spotkania otrzymali od wykonawcy zestawienia statystyczne pokazujące Gminę Mosina na tle 21 pozostałych gmin aglomeracji (Poznań, 17 gmin powiatu poznańskiego, Oborniki, Śrem, Skoki i Szamotuły).

Kolejne spotkania odbyły się 16 i 17 lipca oraz 28 sierpnia 2013 r. Celem warsztatów było wypracowanie programów i celów strategicznych. Praca odbywała się w trzech grupach tematycznych:

- Grupa: społeczność: obejmowała zagadnienia z zakresu działalności kulturalnej, polityki społecznej, bezpieczeństwa, promocji, w tym gospodarczej, sportu i rekreacji, turystyki;
- Grupa: infrastruktura techniczna: obejmowała zagadnienia z zakresu zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej (drogi, wodociągi i kanalizacja, itd.), mieszkalnictwa;
- Grupa: edukacja.

Liczba spotkań z przedstawicielami społeczności lokalnej oraz różnorodność podejmowanej tematyki dyskusji, dowodzi, że *Strategia Rozwoju Gminy Mosina* jako dokument jest w dużej części dziełem mieszkańców gminy.

Ostatnie elementy dokumentu, tj. wdrażanie *Strategii*, tryb i zasady oceny efektywności, monitoring i ewaluacja również zostały poddane pod konsultacje z zespołem, który zostanie wskazany jako odpowiedzialny za zarządzanie procesem wdrażania *Strategii* w gminie.

3. Wizja rozwoju do roku 2020+

Wizja jest rozumiana jako optymistyczny obraz gminy w przyszłości, którą trudno zamknąć w konkretnym roku, dlatego można uznać, że poniżej zaprezentowana wizja odnosi się do roku 2020 i lat następnych.

Mieszkańcy Gminy Mosina 2020+

Tworzą wspólnotę ludzi odpowiedzialnych za rozwój swojej małej ojczyzny. Atutem wspólnoty jest silna integracja mieszkańców żyjących w gminie od urodzenia i tych, którzy mieszkają tu od niedawna. Mieszkańców gminy Mosina 2020+ wyróżniają wysokie kompetencje zawodowe, kreatywność, wysportowanie, dbałość o osoby mniej zaradne życiowo oraz dbałość o środowisko. Są zadowoleni z jakości życia w gminie. Starsi ludzie mają łatwy dostęp do usług opieki dziennej oraz usług kultury i integracji społecznej. Młodzież angażuje się w życie organizacji pozarządowych.

Gmina Mosina 2020+ w obszarze metropolitalnym Poznania

Jest dobrze skomunikowanym z Poznaniem i okolicznymi gminami ośrodkiem małych, prężnie funkcjonujących firm usługowych, świadczących usługi dla ludności na wewnętrznym rynku konsumenckim oraz dla biznesu Poznania i południowej części aglomeracji poznańskiej. Na terenie gminy w sposób zrównoważony rozwija się handel wielkopowierzchniowy oraz mniejsze, tworzące wspólnotę interesów sklepy, oferujące dobry jakościowo towar i profesjonalną obsługę. Rozwijają się tu również małe, innowacyjne i oparte na ekologicznych technologiach produkcyjnych zakłady przetwórstwa przemysłowego. Gmina Mosina wraz z sąsiednimi gminami mikroregionu Wielkopolskiego Parku Narodowego stanowi zielone płuca aglomeracji poznańskiej. Jest bardzo ważnym miejscem wypoczynku, rekreacji oraz turystyki weekendowej dla mieszkańców obszaru metropolitalnego Poznania. Rozwój turystyczny opiera się tu na umiejętnym, z dbałością o przyrodę i stan środowiska, wykorzystaniu walorów naturalnych, szczególnie lasów, jezior, rzeki Warty i Kanału Mosińskiego oraz atrakcyjnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i turystycznej (lokalnych atrakcji turystycznych, ścieżek rowerowych). Dobra komunikacja kolejowa i drogowa sprawiają, że mieszkańcy gminy mają łatwy dostęp do rynku pracy w południowej części aglomeracji poznańskiej oraz do usług wyższego rzędu w Poznaniu (w szczególności szkół ponadgimnazjalnych i wyższych, usług kultury, sportu i rekreacji, centrów handlowych) i innych usług komercyjnych wielkomijskich.

Edukacja gminy Mosina 2020+

To system dobrze wyposażonych i prowadzonych przez profesjonalną kadrę kierowniczą i dydaktyczną przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów. Placówki oświatowe dbają o wysoki poziom nauczania, są efektywne finansowo, ale jednocześnie w jak najwyższym możliwym stopniu równo dostępne dla wszystkich mieszkańców miasta i terenów wiejskich. Wychowankowie przedszkoli i uczniowie szkół mosińskich korzystają z bogatej oferty zajęć dodatkowych oraz równomiernie rozmieszczonej na terenie gminy małej infrastruktury sportowej.

Przestrzeń publiczna Gminy Mosina 2020+

Jest estetyczna i dobrze wykorzystana pod funkcje integracyjne, wypoczynkowe i handlowo-usługowe. Rynek w Mosinie jest przestrzenią przyjazną dla spacerowiczów, na terenie której rozwijają się kawiarnie i restauracje. Mieszkańcy gminy przychodzą tu chętnie, aby wypocząć,

spotykać się i obcować z atrakcyjną architekturą. Miejsca integracji społecznej są dostępne i chętnie odwiedzane także na wsiach i większych osiedlach mieszkaniowych.

Usługi publiczne w Gminie Mosina 2020+

Odznaczają się wysokim poziomem dostępności, są efektywnie i skutecznie realizowane, a ich jakość spełnia wysokie standardy. Łatwy dostęp do informacji publicznej, nowoczesne technologie wykorzystane do obsługi administracyjnej sprawiają, że mieszkańcy gminy czują się swobodnie i chętnie angażują się we współdecydowanie. Usługi kultury, realizowane w oparciu o Mosiński Ośrodek Kultury oraz sieć dobrze funkcjonujących ośrodków rozwoju kultury na wsiach, mają charakter głównie lokalny, jednak w Gminie Mosina nie brakuje też wydarzeń kulturalnych o zasięgu ponadlokalnym. Usługi komunalne, realizowane w oparciu o rozwiniętą sieć infrastruktury technicznej, są dobrze zarządzane, a z punktu widzenia ich odbiorców łatwo dostępne przestrzennie i finansowo.

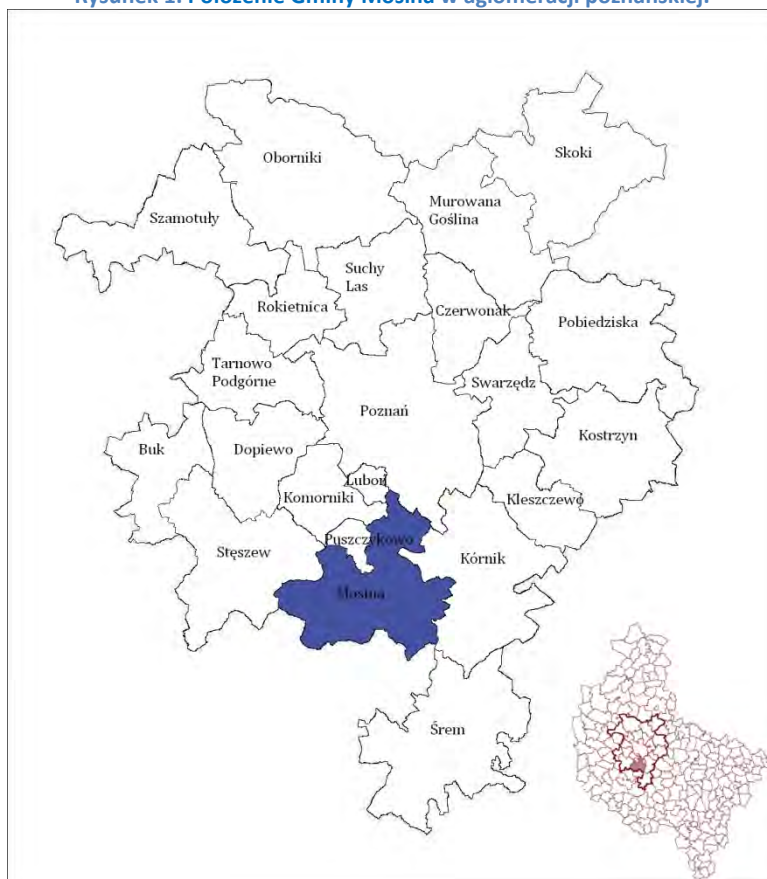
4. Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej

4.1. Uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy

4.1.1. Położenie

Gmina miejsko-wiejska Mosina położona jest w środkowej części województwa wielkopolskiego, w powiecie poznańskim, 18 km na południe od Poznania. W układzie funkcjonalnym znajduje się w obszarze metropolitalnym Poznania, dlatego jej rozwój należy ściśle odnosić do aglomeracji poznańskiej. Powierzchnia gminy wynosi 171,43 km². Południowa granica gminy jest jednocześnie granicą powiatu. Gmina Mosina graniczy od południa z Gminą Czempień (powiat kościański) oraz Gminą Brodnica (powiat śremski), od wschodu z gminą Kórnik, od zachodu z gminą Stęszew, natomiast od północy – z gminą Komorniki oraz miastami Poznań, Luboń, Puszczykowo.

Rysunek 1. Położenie Gminy Mosina w aglomeracji poznańskiej.

Źródło: opracowanie własne.

W granicach gminy znajduje się miasto Mosina oraz wsie zgromadzone w 21 sołectwach. Jednostkami pomocniczymi funkcjonującymi na terenie miasta jest 7 osiedli. Sołectwa to:

1. Sołectwo Babki, Kubalin, Głuszyna Leśna;
2. Sołectwo Baranówko;
3. Sołectwo Borkowice, Bolesławiec;
4. Sołectwo Czapury;
5. Sołectwo Daszewice;
6. Sołectwo Drużyna, Nowinki;

7. Sołectwo Dymaczewo Nowe;
8. Sołectwo Dymaczewo Stare;
9. Sołectwo Krajkowo, Baranowo
10. Sołectwo Krosno;
11. Sołectwo Krosinko Ludwikowo;
12. Sołectwo Mieczewo;
13. Sołectwo Pecna, Konstantynowo;
14. Sołectwo Radzewice;
15. Sołectwo Rogalin;
16. Sołectwo Rogalinek;
17. Sołectwo Sasinowo
18. Sołectwo Sowinki, Sowiniec;
19. Sołectwo Świątniki;
20. Sołectwo Wiórek;
21. Sołectwo Żabinko

Biorąc pod uwagę oczekiwania mieszkańców i ich udział w życiu społecznym Rada Miejska w Mosinie podjęła uchwałę wyodrębnienia w budżecie gminy środków stanowiących fundusz sołecki, o którego przeznaczeniu decydują mieszkańcy danej jednostki pomocniczej.

4.1.2. Planowanie przestrzenne rozwoju gminy

Miasto Mosina stanowi centrum usługowe i administracyjne dla okolicznych miejscowości. Podstawowymi funkcjami realizowanymi na terenie miasta są: mieszkaniowa, usługowa, administracyjna i gospodarcza.

Na terenach wiejskich dominuje – oprócz funkcji mieszkaniowej, głównie jednorodzinnej – rolnictwo i drobna działalność produkcyjna. Wsie Gminy Mosina można podzielić na dwie grupy ze względu na strukturę przestrzenną: wsie podmiejskie o strukturze rozbudowanej (zlokalizowane wzdłuż linii kolejowej: Krosno i Pecna) oraz wsie ulicówki.

Struktura przestrzenna Gminy Mosina przedstawia się następująco:

- użytki rolne 49,2%
- lasy 37,5%
- tereny osiedlowe 3,7%
- wody powierzchniowe 2,5%
- pozostałe tereny 7,1%.

W Gminie Mosina istnieje 5 różnych form ochrony przyrody. Scharakteryzowane zostały one w rozdziale „Ochrona przyrody”. Gmina położona jest w granicach Wielkopolskiego Parku Narodowego, Rogalińskiego Parku Krajobrazowego oraz obszarów Natura 2000 – Ostoja Wielkopolska, Ostoja Rogalińska, Rogalińska Dolina Warty, Będziewo-Bieczyny. Dla celów ochrony środowiska i rozwoju turystyki powstała *Strategia Zrównoważonego Rozwoju Turystyki i Rekreacji Mikroregionu Wielkopolskiego Parku Narodowego*.

Na terenie gminy zlokalizowane jest ujęcie wody dla Poznania, opisane w rozdziale „Wody powierzchniowe i podziemne”. Wiązą się z tym znaczne ograniczenia zagospodarowania i możliwości rozwoju niektórych funkcji na terenie gminy wynikające z konieczności ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęcia.

Bliskie sąsiedztwo Wielkopolskiego Parku Narodowego i obszarów Natura 2000 oraz inne formy ochrony zasobów przyrodniczych zajmujących dużą powierzchnię gminy stanowią mogą jednocześnie szansę, jak i barierę jej rozwoju. Zagadnienie to stało się przedmiotem dyskusji podczas warsztatów strategicznych dotyczących sformułowania wizji, a następnie analizy SWOT.

Użytki rolne stanowią niemal połowę powierzchni gminy. Tereny rolnicze znajdują się w północno-wschodniej i południowej części gminy. Przeważają grunty słabe klas V i VI. Rolnictwo w gminie wchodzi w fazę schyłkową, postępuje proces urbanizacji wsi.

Rysunek 2. Mapa Gminy Mosina.

Źródło: <http://bip.mosina.pl>

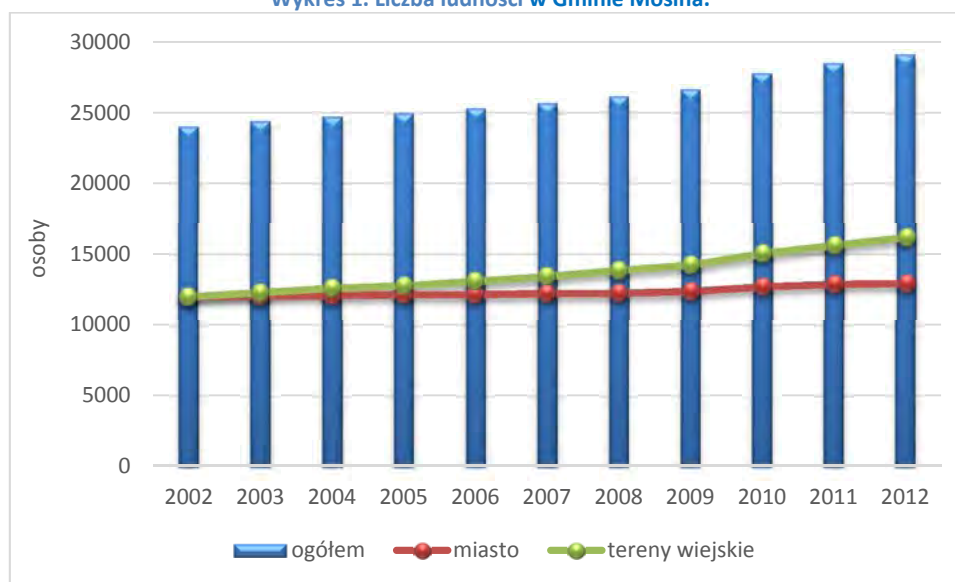
Na terenie gminy obowiązują 124 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, dla obszaru około 9% powierzchni gminy. Powierzchnia terenów wskazanych w studium do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wynosi 1711 ha, powierzchnia terenów wskazanych w studium wymagających zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze wynosi 1703 ha. Intensywne procesy urbanizacyjne szczególnie na terenach wiejskich Gminy Mosina będą wymagały zintensyfikowania prac planistycznych.

4.2. Sytuacja demograficzna

Gmina Mosina jest jedną z największych gmin aglomeracji poznańskiej pod względem liczby ludności. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 31 grudnia 2012 r. gminę zamieszkiwało 29121 osób, czyli prawie 3% mieszkańców aglomeracji poznańskiej. Dane Referatu Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Mosinie różnią się nieznacznie od danych GUS z powodu odmiennej metody ewidencji ludności. Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r. gminę zamieszkiwało 28559 osób, w tym 424 mieszkańców czasowych, natomiast na dzień 31 grudnia 2013 r. liczba mieszkańców wzrosła o 679 osób (2,4%) i wyniosła 29238 osób, w tym 455 zameldowanych czasowo.

Ponad połowa (56%) ludności zamieszkuje obszary wiejskie. Największe wsie to: Krosno, Pecna, Czapury, Rogalinek i Daszewice. Dynamika rozwoju ludności gminy wskazuje tendencję wzrostową, co obrazuje poniższy wykres.

Wykres 1. Liczba ludności w Gminie Mosina.

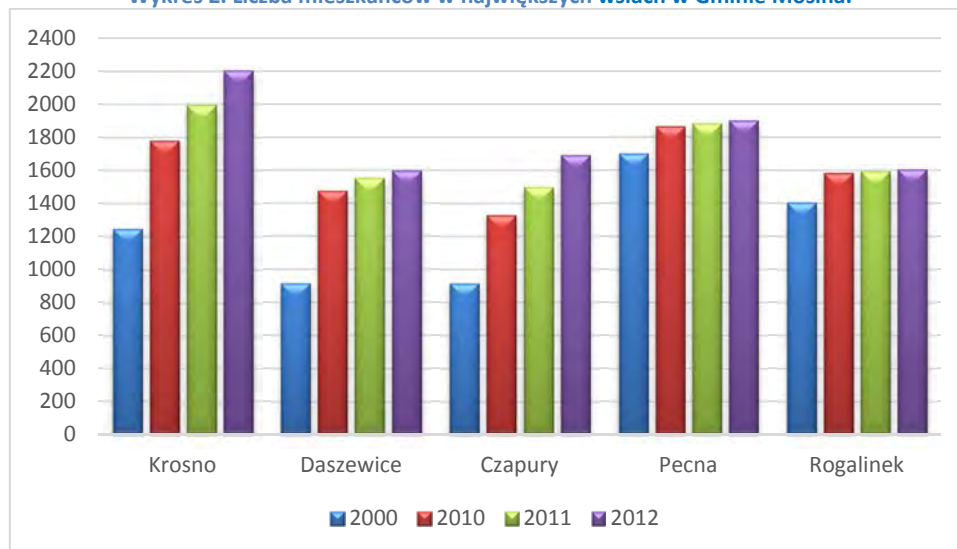

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

W ciągu 11 lat przyrost ludności wyniósł 5079 osób, tj. około 21%. Przy czym większa dynamika wzrostu występuje na terenach wiejskich, gdzie w porównaniu do 2002 r. liczba ludności w 2012 r. wzrosła o ponad 34%, natomiast w mieście o niecałe 8%. Przyrost liczby mieszkańców największą dynamikę osiągnął w ostatnich 6 latach.

Najszybciej rośnie liczba mieszkańców w Krośnie i Czapurach, gdzie powstają nowe osiedla. W roku 2013 liczba mieszkańców tych miejscowości wzrosła w stosunku do roku 2012 odpowiednio o 178 i 181 osób, tj. 8,1% i 10,7%.

Wykres 2. Liczba mieszkańców w największych wsiach w Gminie Mosina.

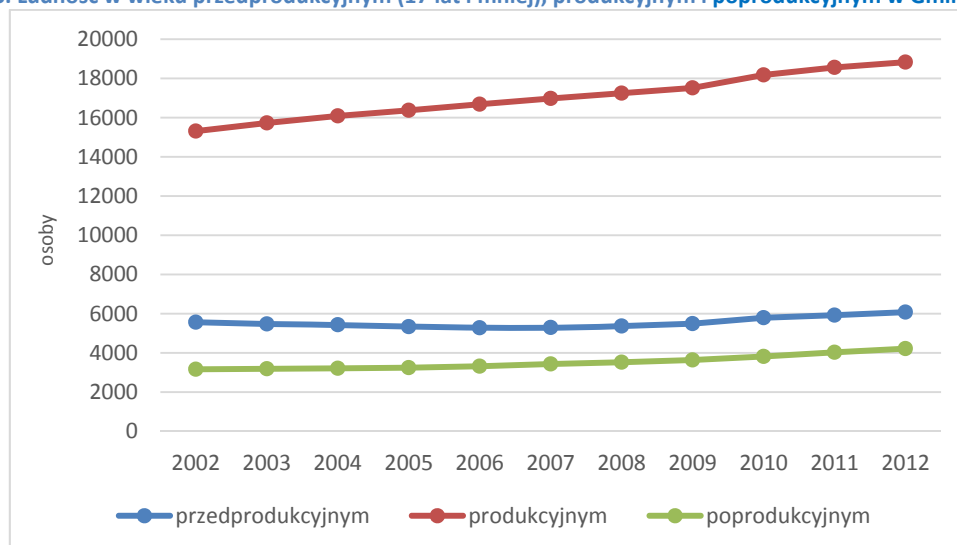

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Mosinie.

Udział ludności gminy w wieku przedprodukcyjnym spadł z 23% w 2002 r. do 21% w 2012 r. Natomiast udział ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym wzrósł odpowiednio z 64% i 13% w 2002 r. do 65% i 14,5% w 2012 r. Napływ ludności notowany w ostatnich latach, szczególnie osób w wieku produkcyjnym, zapobiega wyludnianiu się gminy, czy też powstaniu efektu starzenia się społeczeństwa. W statystykach GUS nie są widoczne osoby zamieszkujące teren gminy, ale niezameldowane w Gminie Mosina. Biorąc pod uwagę ruch naturalny ludności, w szczególności utrzymujący się w Gminie Mosina dodatni przyrost naturalny, można stwierdzić, że struktura ludności nie ulega znacznemu zachwianiu. Rozwój demograficzny nadal powinien stać się jednym z ważniejszych priorytetów strategicznych. Poprzez odpowiednią politykę rozwoju mieszkalnictwa samorząd powinien nadal podtrzymywać trendy napływu ludności do czasu osiągnięcia zadowalającego poziomu.

Sytuacja demograficzna Gminy Mosina nie jest odmienna od innych gmin aglomeracji poznańskiej. Wskaźnik obciążenia demograficznego jest tutaj wyższy niż w powiecie poznańskim (54), ale niższy niż w województwie wielkopolskim (56).

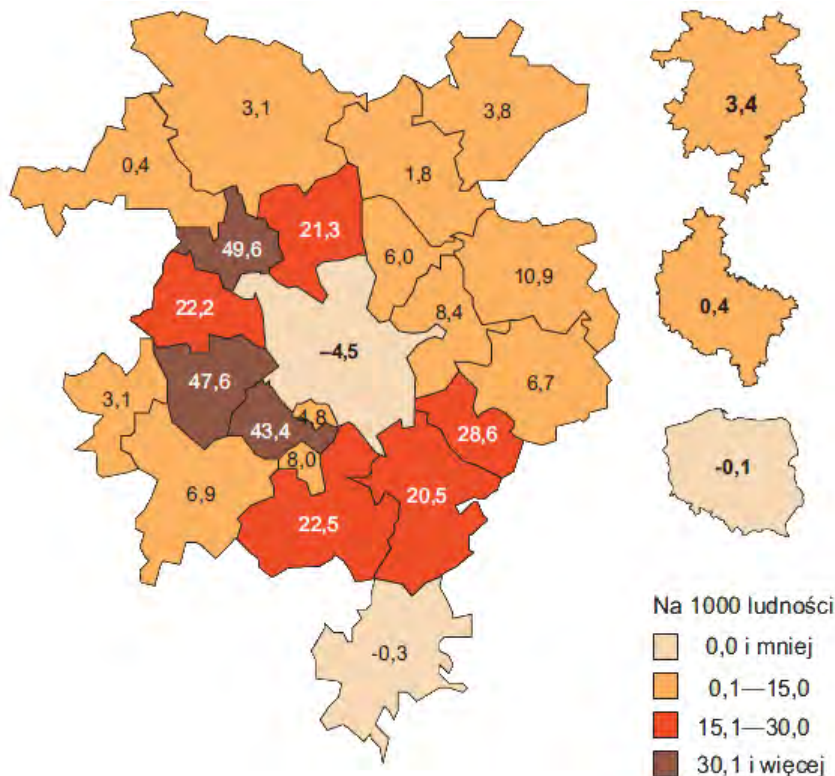
Wykres 3. Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym w Gminie Mosina.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Od lat 90. obserwowany jest proces suburbanizacji w Poznaniu, czyli odpływ ludności z miasta na tereny podmiejskie. Dla Poznania jest to niekorzystny proces ze względu na odpływ ludności o wyższych dochodach, natomiast dla Gminy Mosina jest zjawiskiem sprzyjającym i szansą na rozwój, ale jednocześnie stawiającym przed władzami wyzwania związane z zaspokajaniem potrzeb ludności. Na poniższym rysunku przedstawiono główne kierunki migracji w aglomeracji poznańskiej.

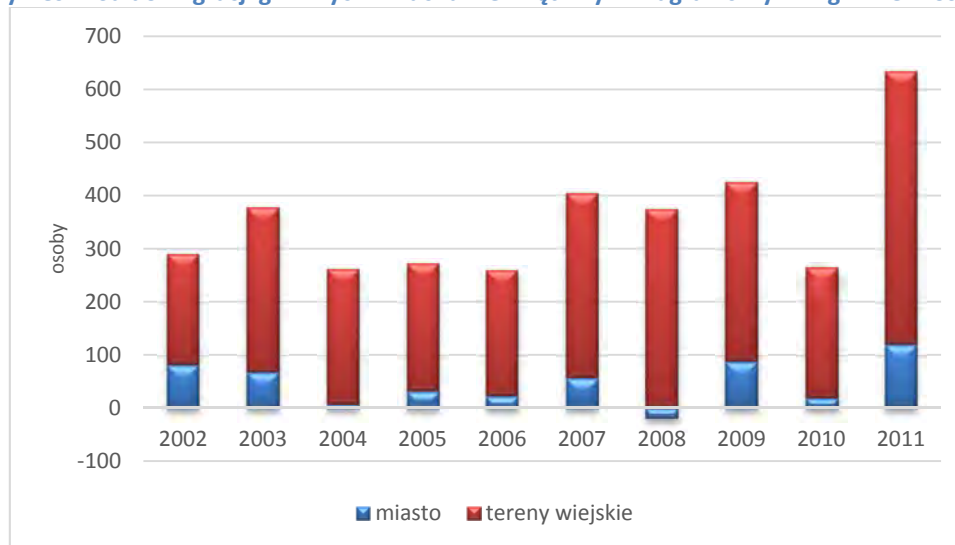
Rysunek 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w 2011 r.

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca 2012, Urząd Statystyczny w Poznaniu.

Saldo migracji w Gminie Mosina kształtuje się na dodatnim poziomie. Większość nowych mieszkańców osiedla się na terenach wiejskich. Poniższy wykres przedstawia kształtowanie się salda migracji w Gminie Mosina w latach 2002-2012.

Wykres 4. Saldo migracji gminnych w ruchu wewnętrznym i zagranicznym w gminie Mosina.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Liczba wymeldowań za granicę jest nieznacznie wyższa od zameldowań (z wyjątkiem roku 2009). Jednak migracje zagraniczne przybierają niskie wartości i są zjawiskiem marginalnym procesów demograficznych w Gminie Mosina.

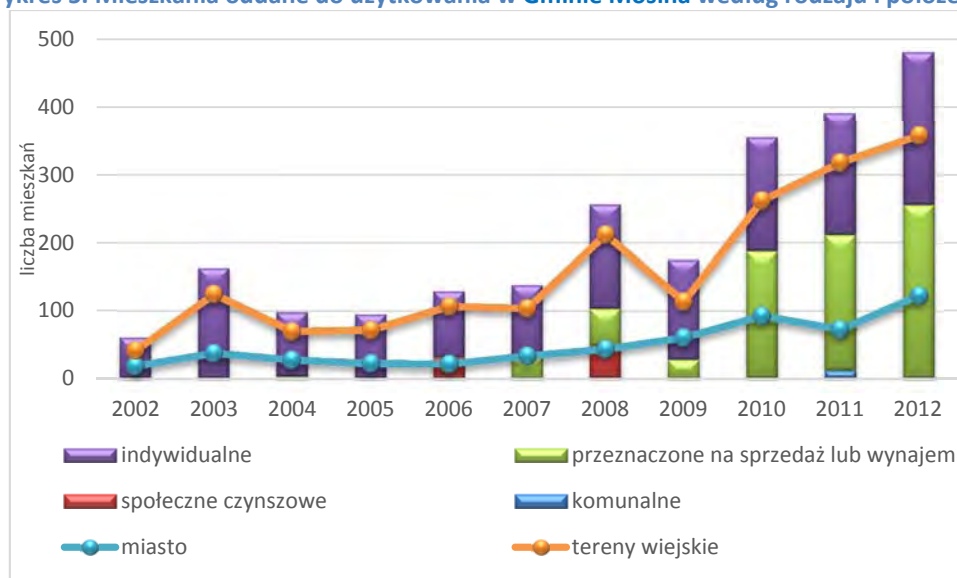
4.3. Infrastruktura społeczna

4.3.1. Warunki mieszkaniowe

Wzrost liczby ludności w ostatnich latach przekłada się na rozwój mieszkalnictwa. Według danych GUS z 2010 roku liczba mieszkań w Gminie Mosina wynosiła 7656, z czego 51% zasobów mieszkaniowych jest zlokalizowanych na terenach wiejskich. Zauważyć należy systematyczny wzrost liczby mieszkań, w szczególności na terenach wiejskich. Wzrost ten w roku 2010 w stosunku do roku 2002 wynosił średnio w gminie 18%, przy czym w mieście odnotowano 8% wzrost, a na terenach wiejskich prawie 29%. Wzrosła także powierzchnia użytkowa mieszkań. W 2010 roku przeciętna powierzchnia 1 mieszkania wynosiła 96m², średnio na jednego mieszkańca przypadało 26,5 m² powierzchni użytkowej mieszkania.

W ostatnich 3. latach przybyło 1227 mieszkań, rocznie oddawano do użytku przeciętnie 409 mieszkań. Większość (przeciętnie około 75%) nowych budynków powstaje na terenach wiejskich.

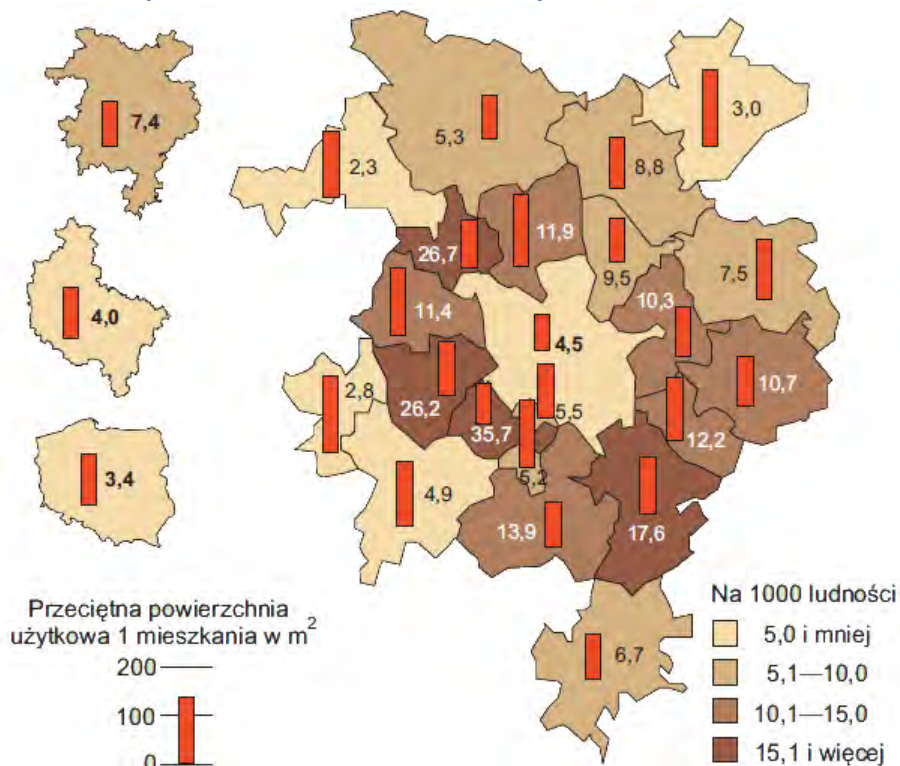
Wykres 5. Mieszkania oddane do użytkowania w Gminie Mosina według rodzaju i położenia.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Na tle aglomeracji poznańskiej Gminę Mosina charakteryzuje wysoka liczba mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, co prezentuje poniższy rysunek.

Rysunek 4. Mieszkania oddane do użytkowania w 2011 r.

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca 2012, Urząd Statystyczny w Poznaniu.

W latach 2006 i 2008 wybudowano łącznie 78 mieszkań społecznych czynszowych.

Gmina Mosina jest właścicielem 38 budynków mieszkalnych. W 2013 r. wpłynęło do gminy 15 wniosków o przydział lokalu komunalnego, w roku poprzednim 18. Liczba osób otrzymujących rocznie lokale z zasobu gminy uzależniona jest od liczby zwolnionych lokali przez dotychczasowych najemców.

Ponad połowa (52%) budynków stanowiących zasób Gminy Mosina to budynki stare, wybudowane przed 1945 r. Według danych Zakładu Usług Komunalnych Sp. z o. o. w Mosinie ponad połowa budynków stanowiących zasób Gminy Mosina jest w średnim stanie technicznym. Stan około 31% budynków można określić jako dobry, a pozostałe 16% budynków wymaga gruntownego remontu.

W gminie zlokalizowanych jest 13 lokali socjalnych, o łącznej powierzchni użytkowej 502 m². Dane o zasobach mieszkaniowych gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dane o gospodarce mieszkaniowej w Gminie Mosina.

Wyszczególnienie	rok 2011	rok 2012	plan roku 2013	prognoza na rok 2014
Liczba mieszkań w zasobie gminy	167	157	167	166
Liczba osób oczekujących na mieszkanie z gminy	75	80	90	100
Liczba mieszkań (lokali) socjalnych	7	9	13	15
Liczba osób oczekujących na mieszkanie (lokal) socjalny	12	30	30	30

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2014 dla gminy Mosina.

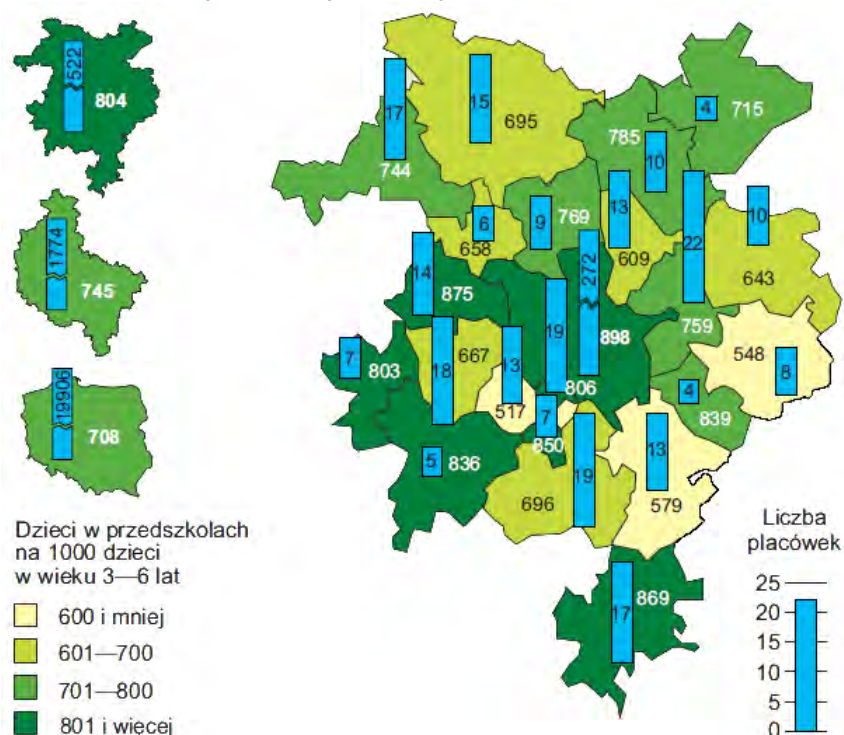
W Krośnie w 2011 r. powstał budynek mieszkalny wielorodzinny z 12 mieszkaniami socjalnymi oddanymi do użytku przez Gminę Mosina.

Zasoby mieszkaniowe Mosińskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. składają się ze 170 mieszkań oraz 2 lokali usługowo-handlowych. Osiedle Mosińskiego TBS Sp. z o.o. położone jest około 200 m od granic administracyjnych miasta Mosina.

4.3.2. Edukacja

W Gminie Mosina nie ma żłobków, a z poznańskich żłobków korzysta rocznie od 2 do 5 dzieci z Gminy Mosina (różnie w poszczególnych miesiącach).

Rysunek 5. Wychowanie przedszkolne w 2011 r.

Źródło: *Statystyczne Vademecum Samorządowca 2012*, Urząd Statystyczny w Poznaniu.

Do 2006 r. w Gminie Mosina funkcjonowały tylko 4 przedszkola. Były to przedszkola prowadzone przez Gminę, które dysponowały 298 miejscami. W 2013 r. liczba przedszkoli wzrosła do czternastu: 5 przedszkoli prowadzonych przez Gminę Mosina, 6 prowadzonych przez inne organy prowadzące oraz trzy oddziały innych form wychowania przedszkolnego. Ponadto we wszystkich szkołach podstawowych funkcjonują oddziały przedszkolne. Do przedszkoli poza Gminą Mosina uczęszcza 104 dzieci – łącznie wychowaniem przedszkolnym (od 3 do 6 lat) objętych jest 1318 dzieci. Zameldowanych na terenie gminy jest 1590 dzieci w wieku przedszkolnym.

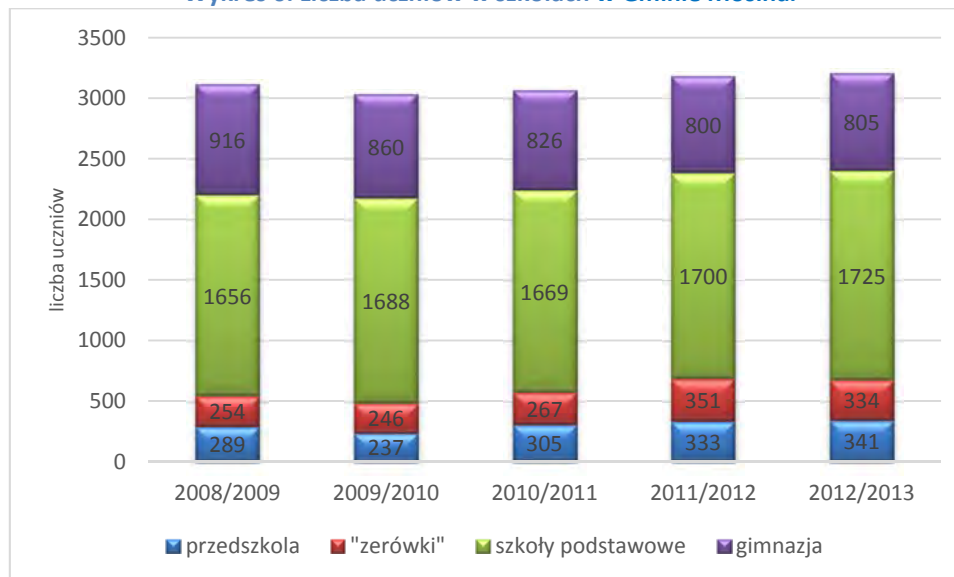
Na terenie gminy funkcjonuje jedenaście szkół, w tym:

- 4 szkoły podstawowe (Pecna, Krosinko, Mosina, Czapury),
- 5 zespołów szkół:
 - 1) Krosno - szkoła podstawowa i przedszkole,
 - 2) Mosina - szkoła podstawowa i gimnazjum,
 - 3) Rogalinek - szkoła podstawowa i gimnazjum,
 - 4) Rogalin - szkoła podstawowa i gimnazjum,
 - 5) Daszewice – szkoła podstawowa i gimnazjum,
- 2 gimnazja (Pecna, Mosina).

A także Zespół Szkół (szkoły ponadgimnazjalne, prowadzone przez powiat poznański), Ośrodek Szkolno-Wychowawczy (prowadzony przez powiat poznański) oraz prywatne szkoły języków obcych.

Łącznie do szkół podstawowych na terenie Gminy Mosina uczęszczało w roku szkolnym 2012/2013 r. 2059 uczniów, a do szkół gimnazjalnych 805 uczniów. Na przestrzeni ostatnich 5 lat obserwuje się spadek liczby uczniów szkół gimnazjalnych. Omawiane dane zostały zaprezentowane na poniższym wykresie.

Wykres 6. Liczba uczniów w szkołach w Gminie Mosina.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Systemu Informacji Oświatowej.

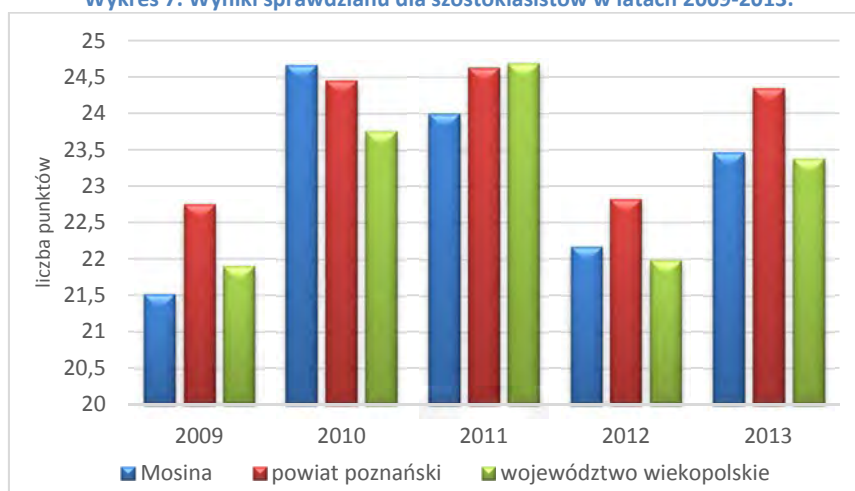
W analizowanym okresie liczba dzieci uczęszczających do szkół podstawowych wzrosła o 4,2%. Natomiast liczba gimnazjalistów spadła o 12%. Tendencja spadkowa wynikała bezpośrednio z sytuacji demograficznej i wchodzenia w wiek szkolny roczników niżu demograficznego. Jednak utrzymujący się dodatni przyrost naturalny i saldo migracji, w najbliższych latach mogą przyczynić się do odwrócenia tej tendencji. Ponadto prawie pół tysiąca uczniów z Gminy Mosina uczęszcza do szkół w innych gminach, a ponad stu uczniów mosińskich szkół to mieszkańcy innych gmin.

Poziom komputeryzacji w szkołach w Gminie Mosina jest coraz lepszy. Ogólna liczba komputerów w szkołach w roku 2012 w stosunku do roku 2003 wzrosła ponad trzykrotnie. Wszystkie szkoły posiadają pracownie komputerowe, każda wyposażona w minimum 10 stanowisk komputerowych. Gmina Mosina jest bardzo rozległa i choć sieć szkół jest dobrze rozplanowana Gmina prowadzi dowozy szkolne, które umożliwiają dostęp do placówek oświatowych wszystkim dzieciom. Prawie wszystkie szkoły posiadają wystarczającą liczbę sal lekcyjnych, żeby prowadzić zajęcia w trybie jednozmianowym. Jedynie w Szkole Podstawowej należącej do Zespołu Szkół w Krośnie i w Szkole Podstawowej w Krosinku zajęcia prowadzone są w trybie dwuzmianowym. Prawie wszystkie gminne szkoły podstawowe i gimnazjalne posiadają świetlice, sale gimnastyczne (nie wszystkie pełnowymiarowe), boiska trawiaste, boiska wielofunkcyjne z nawierzchnią poliuretanową, place zabaw. Szkoły prowadzą naukę czterech języków obcych: angielskiego, niemieckiego, francuskiego i włoskiego, co daje szansę na prowadzenie współpracy z zagranicą oraz ułatwia młodzieży wybór szkoły ponadgimnazjalnej. Gmina finansuje zajęcia pozalekcyjne (głównie sportowe, artystyczne, przedmiotowe, dziennikarskie).

Wszystkie szkoły i przedszkola na terenie Gminy Mosina są na bieżąco remontowane oraz modernizowane. W miarę możliwości finansowych w szkołach i przedszkolach są prowadzone w okresie wakacyjnym remonty, takie jak: malowanie sal, wymiana okien, naprawy dachu, wymiana drzwi do klas. Szkoły jednak wymagają ocieplenia zewnętrznego. Większość placówek oświatowych znajduje się w budynkach, powstałych w latach 60-80. ubiegłego wieku, w związku z powyższym wskazana jest modernizacja kotłowni, instalacji centralnego ogrzewania.

Poziom nauczania w gminie nie odbiega znacząco od średniej dla powiatu poznańskiego i województwa wielkopolskiego. W trzech szkołach w analizowanym okresie średnie wyniki sprawdzianu były wyższe niż średnia dla powiatu i województwa.

Wykres 7. Wyniki sprawdzianu dla szóstoklasistów w latach 2009-2013.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <http://www.oke.poznan.pl>

Uczniowie szóstych klas uzyskali w 2013 roku 14 wynik w powiecie (na 17 gmin). W poprzednim roku 10. miejsce, w 2011 - 12, a w 2010 roku - 7.

Średnie wyniki egzaminów gimnazjalnych w Gminie Mosina w latach 2003-2012 były w większości niższe niż średnia wyników dla powiatu poznańskiego i województwa wielkopolskiego, zarówno w części humanistycznej, jak i matematyczno-przyrodniczej. W 2013 r. mosińscy gimnazjaliści osiągnęli wyższe wyniki w części humanistycznej w porównaniu do średniej powiatowej i wojewódzkiej.

4.3.3. Opieka zdrowotna

W Gminie Mosina opieka zdrowotna jest realizowana w ramach podstawowej opieki medycznej w formie doraźnej i ambulatoryjnej finansowanej ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia na świadczenia zdrowotne.

Na terenie gminy działa kilka przychodni lekarza rodzinnego. Największa liczba i zakres usług ochrony zdrowia dostępne są w mieście Mosina. Działają tam cztery przychodnie, które łącznie świadczą usługi z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej i specjalistycznej w stosunkowo szerokim zakresie. W Mosinie przy przychodniach oraz w ramach indywidualnej praktyki dostępne są usługi stomatologiczne. Ponadto funkcjonują tu laboratoria medyczne oraz usługi fizjoterapii. Dwie przychodnie funkcjonują w Pecnej, dostępne są tam usługi podstawowej opieki zdrowotnej oraz już

w mniejszym zakresie specjalistycznej. Przychodnie zdrowia działają również w Babkach i Świątnikach. Świadczą usługi z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej.

Pomoc doraźną dla wyżej wymienionych przychodni prowadzi Rejonowa Stacja Pogotowia Ratunkowego SP ZOZ w Luboniu.

Oprócz usług specjalistycznych oferowanych na terenie gminy mieszkańcy mogą korzystać z poradni specjalistycznych w „MEDICOR” Specjalistyczne Poradnie Lekarsko-Stomatologiczne w Puszczykowie (budynek szpitala). Obecnie działają tam poradnie specjalistyczne w stosunkowo dużym zakresie. W budynku szpitala mieści się szpitalny oddział ratunkowy (SOR), udzielający świadczeń zdrowotnych w stanie nagłego zagrożenia życia. Ponadto w Ludwikowie działa punkt ratownictwa medycznego.

Na terenie gminy funkcjonuje też 10 aptek i 1 punkt apteczny. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na jedną aptekę przypadało 3168 mieszkańców.

Przedstawione dane świadczą o tym, że dostęp do opieki zdrowotnej dla mieszkańców gminy nie jest ograniczony. Mogą oni korzystać także z szerokiej oferty usług medycznych w Poznaniu. Należy jednak wziąć pod uwagę, że mieszkańcy gminy, szczególnie osoby starsze, których jest coraz więcej, będą oczekiwać, aby dostęp do opieki zdrowotnej był jeszcze lepszy. Kwestia ta została podniesiona m.in. podczas warsztatów strategicznych.

4.3.4. Pomoc społeczna

Na terenie gminy działa, jako jednostka organizacyjna Gminy Mosina, Ośrodek Pomocy Społecznej, który realizuje zadania własne gminy i zlecone z zakresu administracji rządowej. Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie jest odpowiedzialny za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej oraz za kreowanie lokalnej polityki społecznej na poziomie gminy. Jest głównym inicjatorem działań o charakterze pomocowym, aktywizującym oraz integrującym różne środowiska na rzecz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W ostatnich latach można zaobserwować systematyczny wzrost liczby rodzin korzystających ze wsparcia socjalnego, co prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Dane o korzystających z pomocy społecznej w Gminie Mosina

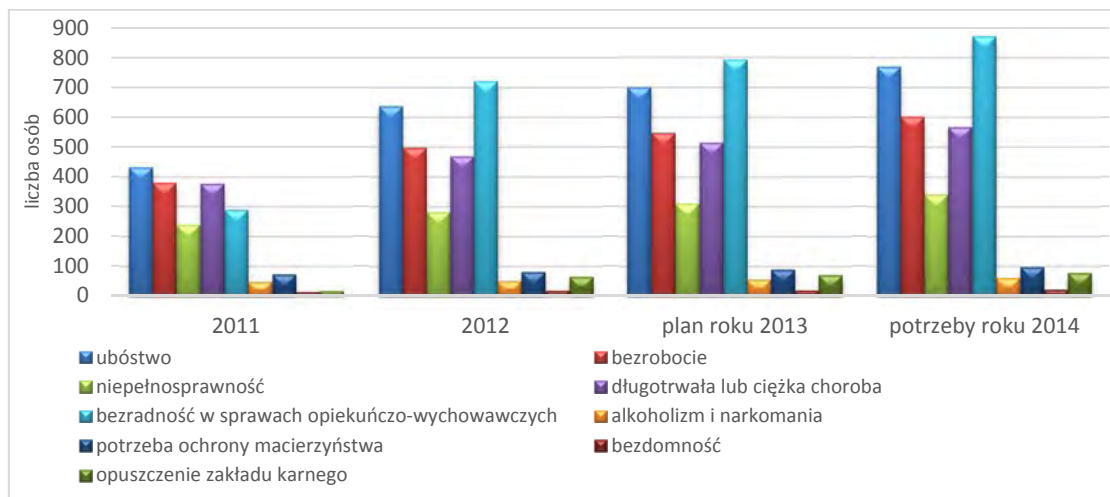
Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	plan roku 2013	potrzeby roku 2014
gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	340	380	447	462	529	581	640
osoby w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	1010	1003	1102	1105	1272	1399	1539
udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	3,9	3,8	4,0	3,9	4,3	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych) do 2010 r. włącznie oraz *Oceny zasobów pomocy społecznej na rok 2014 dla gminy Mosina* (dane od 2011 r.).

Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem pozostaje w Gminie Mosina niższy od średniej dla powiatu poznańskiego oraz województwa wielkopolskiego.

W roku 2012 statystycznie najczęstszą przyczyną udzielania pomocy przez OPS była bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Poniższy wykres prezentuje dane dotyczące liczby osób korzystających z pomocy społecznej z podziałem na przyczyny wystąpienia trudnej sytuacji życiowej.

Wykres 8. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z podziałem na powody wystąpienia trudnej sytuacji życiowej w Gminie Mosina.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z *Oceny zasobów pomocy społecznej na rok 2014 dla gminy Mosina*.

Największą grupę rodzin, którym udzielono wsparcia w 2012 r. stanowiły rodziny osób dotkniętych ubóstwem i była to grupa 311 rodzin. W stosunku do 2011 r. poziom wsparcia z powodu ubóstwa zwiększył się o prawie 12%.

Pomoc z powodu bezrobocia otrzymali 192 rodziny, w porównaniu do 2011 r. liczba rodzin, w których występuje problem bezrobocia, korzystających z pomocy społecznej, zwiększyła się o 38 rodzin, tj. o 25%.

Na terenie gminy działa Punkt Opieki, który świadczy usługi opiekuńcze. Głównym jego zadaniem jest pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych oraz opiekę higieniczną zlecaną przez lekarza lub pielęgniarkę.

W 2013 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie, w ramach realizacji *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*, wspiera działanie 8. świetlic opiekuńczo-wychowawczych: w Mosinie, Rogalinku, Pecnej, Daszewicach, Dymaczewie Starym, Rogalinie, Czapurach i Krośnie.

4.3.5. Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe, czyli tzw. trzeci sektor, realizują wiele zadań, w tym także zadania własne gminy. Na terenie Gminy Mosina zarejestrowanych jest wiele organizacji należących do trzeciego sektora. Najliczniejszą grupę stanowią te zajmujące się sportem i rekreacją.

Organizacje pozarządowe należy uznać za ważnego interesariusza strategii rozwoju. Jest to sektor, który włącza się w realizację jej zapisów.

Duża liczba organizacji non-profit świadczy o silnej sieci powiązań między mieszkańcami, dużej aktywności społecznej i wrażliwości, a także o poczuciu wzajemnej przynależności do gminy.

4.3.6. Kultura

Usługi kultury na terenie gminy w największym zakresie świadczy Mosiński Ośrodek Kultury. Funkcjonuje on od ponad 40 lat prowadząc wspólnie z Izbą Muzealną, powstałą w 1985 roku i Galerią Miejską utworzoną w 1993 roku, nad którą patronat sprawuje Związek Polskich Artystów Plastyków oraz Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu, szeroką działalność kulturalno-edukacyjną dla społeczeństwa Ziemi Mosińskiej.

Wielokierunkowe społeczne oddziaływanie kultury znajduje tradycyjnie odzwierciedlenie w rocznych planach działalności Mosińskiego Ośrodka Kultury wraz z Galerią Miejską i Izbą Muzealną, kierowanych głównie na:

- budowanie nawyków uczestnictwa w kulturze (obcowania z kulturą), szczególnie w odniesieniu do mieszkańców poszczególnych sołectw;
- kreowanie własnych wydarzeń kulturalnych, które mogą pretendować do wielkopolskich marek kultury;
- promowanie lokalnych środowisk twórczych i artystycznych;
- działalność edukacyjną;
- promowanie Gminy Mosina;
- organizację wolnego czasu mieszkańców;
- kontakty z kulturą innych regionów i narodów.

Mieszkańcy, którzy decydują się na korzystanie z oferty Ośrodka, mają możliwość rozwijać swe kulturalne i artystyczne zamiłowania uczestnicząc czynnie w wielu ciekawych projektach kulturalnych realizowanych w ramach kół zainteresowań i warsztatach edukacji kulturalnej. Począwszy od najmłodszych dzieci aż po najstarszych seniorów. Ośrodek zaprasza na spotkania z muzyką (zajęcia wokalne, gra na instrumentach), różnymi odmianami form plastycznych, ceramiką, tańcem oraz na zajęcia z kulturoznawstwa, historii sztuki i wiedzy o kulturze. Oferta skierowana jest do wszystkich grup wiekowych. Cykliczne zajęcia oraz różnorodne kursy tematyczne realizowane są zarówno w Mosinie, jak również na terenie wsi sołeckich gminy.

Mosiński Ośrodek Kultury przygotowuje liczne imprezy, które mają swoją atrakcyjnością i charakterem artystycznym podnosić walory o charakterze kulturalnym Gminy Mosina jako „wielkopolskie marki kultury”. Organizowane corocznie w maju obchody Dni Mosiny to zarówno promocja gminy, jak i ciekawy sposób spędzania wolnego czasu, czy integracji społeczeństwa lokalnego.

Jednym z najważniejszych wydarzeń kulturalnych w gminie są Ogólnopolskie Dni Artystyczne z Gitarą promujące niekomercyjną muzykę gitarową z udziałem najlepszych polskich i zagranicznych gitarzystów. Cyklicznie odbywają się koncerty światowej sławy muzyków, kompozytorów i wokalistów. Gitarowe i muzyczne tradycje Gminy Mosina prezentowane są również podczas Przeglądu Kapel Gitarowych oraz na licznych koncertach promujących młode wielkopolskie zespoły.

Gminę Mosina zamieszkuje wielu twórców i artystów. Zamiarem pracowników Ośrodka jest stwarzanie warunków do systematycznego propagowania ich artystycznych dokonań. Przygotowywane są wystawy w Galerii Miejskiej, salach Ośrodka oraz prezentacje dorobku lokalnych artystów, hobbystów, miłośników kulturalnych doznań podczas kolejnych edycji „Szeroko na Wąskiej”.

Integralną część Mosińskiego Ośrodka Kultury stanowią Galeria Miejska oraz Izba Muzealna. Działalność Izby polega na prezentacji zbiorów w formie wystaw (organizowane są okresowe wystawy historyczne związane z Ziemią Mosińską jak również wystawy związane z działalnością miejscowych organizacji i stowarzyszeń) oraz udzielaniu informacji, popartych odpowiednimi dokumentami lub fotografiami. Łącznie w zbiorach zostało zaewidencjonowanych 699 eksponatów, co stanowi 1790 jednostek muzealnych. Izba posiada także bogate archiwum ikonograficzne.

Wystawiający w Galerii Miejskiej to w zdecydowanej większości profesorowie uczelni, najważniejsi artyści związani z Poznaniem. Przez prawie 20 lat działalności zorganizowano w Galerii ponad 200 wystaw. Każdego roku we wrześniu odbywają się tzw. „debiuty” absolwentów UAP, jeszcze z niewielkim dorobkiem artystycznym. Galeria prezentuje malarstwo, rzeźbę, rysunek, grafikę, tkaninę, ale także instalacje, nowe media, film animowany. W Galerii odbywają się także zajęcia plastyczne dla dzieci z mosińskich szkół, spotkania autorskie i koncerty. W przerwach między wystawami odbywają się pokazy prac dzieci uczestniczących w zajęciach plastycznych, towarzyszą im małe koncerty muzyczne i zabawy.

Działalność Mosińskiego Ośrodka Kultury, a w tym Galerii utrzymywana jest ze środków budżetowych. W budynku przy ul. Dworcowej 4 w Mosinie siedzibę ma także Biblioteka Publiczna powstała w 1947 r. Gromadzi i udostępnia księgozbiór, prowadzi lekcje biblioteczne, wystawy, współpracuje z placówkami kulturalnymi i oświatowymi wszystkich szczebli na terenie miasta, jest szeroko otwarta dla wszystkich grup społecznych. Swoją działalność prowadzi również poza miastem, wykorzystując w tym celu sieć placówek bibliotecznych na terenie Gminy Mosina. Są to filie w Daszewicach, Krosinku, Pecnej, Rogalinku i Czapurach. Biblioteka posiada różnorodny księgozbiór, który liczył w 2011 r. 96465 woluminów i jest systematycznie uzupełniany. Liczba czytelników w gminie Mosina w przeliczeniu na 1000 mieszkańców spadła w ostatniej dekadzie o około 20%.

Należy stwierdzić, że usługi kultury w Gminie Mosina są świadczone w szerokim zakresie, a oferta jest różnorodna, szczególnie oferta imprez o charakterze lokalnym oraz zajęć kulturalno-edukacyjnych dla mieszkańców. Mankamentem pozostaje fakt koncentracji usług kultury w mieście. Mniej dostępne, ze względu na fizyczną odległość do instytucji usytuowanych w mieście, usługi kultury są dla mieszkańców wsi.

4.3.7. Sport i rekreacja

Organizacją imprez sportowych i rekreacyjnych oraz promowaniem aktywnego trybu życia w Gminie Mosina zajmuje się Ośrodek Sportu i Rekreacji, będący jednostką organizacyjną Gminy Mosina. Ośrodek koordynuje działania z zakresu kultury fizycznej na terenie gminy i współpracuje w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi. Szczególnie dotyczy to stowarzyszeń działających na terenie Ośrodka Sportu i Rekreacji, a więc Klub Sportowy K.S. 1920 Mosina, Mosińskiego Klubu Żeglarskiego, Uczniowskiego Klubu Sportowego „Mosińska Jedyńka”. Organizując imprezy sportowo-rekreacyjne Ośrodek Sportu i Rekreacji na stałe współpracuje również z innymi organizacjami i jednostkami działającymi na terenie gminy, w tym Mosińskim Ośrodkiem Kultury, Związkiem Harcerstwa Polskiego Chorągiew Wielkopolska Hufiec Poznań-Rejon, Automobilklubem Wielkopolskim Delegatura Mosina czy Ochotniczymi Strażami Pożarnymi oraz szkołami. Jedną z ciekawszych imprez jest turniej taneczny. W 2013 r. odbył się X jubileuszowy Otwarty Turniej Wiosny Formacji Tanecznych i Solistów, w którym wzięło udział ponad 700 tancerzy.

Ośrodek Sportu i Rekreacji administruje następującymi obiektami:

- Hala sportowa w Mosinie przy ul. Szkolnej 1

Powierzchnia sali głównej obiektu wynosi 950m², trybuna na 150miejsc. Na sali głównej znajdują się: pełno wymiarowe boiska do piłki ręcznej, piłki koszykowej, piłki siatkowej, halowej piłki nożnej, tenisa ziemnego, badmintonu. Sala wyposażona jest w sprzęt do ćwiczeń gimnastycznych. Ponadto w obiekcie znajdują się dwie sale korekcyjne ze sprzętem do gimnastyki korekcyjnej, siłownia, sauna fińska. W hali sportowej prowadzone są zajęcia z aerobiku, yogi, karate, zajęcia taneczne oraz inne zorganizowane formy ruchowe. Na terenie hali sportowej Ośrodka Sportu i Rekreacji prowadzone są także rozgrywki Halowej Ligi Piłki Nożnej w Mosinie.

- Stadion sportowy w Mosinie przy ul. Konopnickiej 29

Obiekt posiada pełnowymiarowe boisko piłkarskie, na którym rozgrywane są mecze ligowe IV ligowego zespołu KS 1920 Mosina oraz boisko treningowe. Płyta główna i płyta treningowa udostępniane są również grupom zorganizowanym według cennika Ośrodka Sportu i Rekreacji. Przy ul. Konopnickiej 31 został zmodernizowany budynek zaplecza sportowego – stadionu.

- Przystań żeglarska w Dymaczewie Nowym

Przystań jachtowa metalowo-drewniana, przy której może cumować około 20 żaglówek różnego typu. Ponadto w Dymaczewie Nowym zlokalizowane jest pole biwakowe, które może pomieścić około 30 namiotów, a także hangar do przechowywania sprzętu i wyposażenia żeglarskiego. Na polu znajduje się stały dostęp do ciepłej wody i prądu oraz parking dla samochodów osobowych. Nad jeziorem znajduje się także boisko do piłki siatkowej plażowej.

Od 1990 r. w Mosinie działa Mosiński Klub Żeglarski, propagujący żeglarstwo wśród dzieci i młodzieży. Co roku w okresie wakacyjnym, na terenie przystani klubowej w Dymaczewie Nowym, organizowane są obozy dla dzieci w wieku 10-15 lat w ramach akcji „Lato pod żaglami”. Uczestniczą w nich dzieci zarówno z Gminy Mosina, jak i spoza niej. Kilkakrotnie w ciągu sezonu żeglarskiego rozgrywane są klubowe regaty. Klub organizuje szkolenia na stopień żeglarza jachtowego.

- Kompleks boisk wybudowany w ramach programu „Moje Boisko Orlik 2012” przy ul. Krasickiego 16

Obiekt Zespołu Szkół w Krośnie przy Szkole Podstawowej przy ul. Krasickiego 16 w Mosinie został oddany do użytkowania w grudniu 2009 r. Inwestycja została sfinansowana z budżetów: państwa, Samorządu Województwa Wielkopolskiego oraz Gminy Mosina. Administratorem obiektu jest Ośrodek Sportu i Rekreacji w Mosinie. Kompleks składa się z: boiska piłkarskiego o wymiarach 62 x 30 m pokrytego sztuczną trawą, wielofunkcyjnego boiska sportowego o nawierzchni poliuretanowej wraz z zapleczem szatniowo-sanitarnym. Cały teren jest opłotowany i oświetlony.

W gminie funkcjonuje także kompleks boisk sportowych „Moje Boisko Orlik 2012”, którego zarządcą jest Zespół Szkół im. Adama Wodziczki w Mosinie, ul. Topolowa 2. W skład kompleksu sportowego wchodzi:

- boisko do gry w piłkę nożną o wymiarach 30 x 62 m o nawierzchni z trawy syntetycznej,
- boisko wielofunkcyjne o wymiarach 19,1 x 32,1 m do gry w piłkę ręczną i siatkową z nawierzchnią sztuczną poliuretanową oraz boisko do tenisa ziemnego z nawierzchnią z trawy syntetycznej,

- zaplecze sanitarno-szatniowe (pokój trenera, 2 szatnie z natryskami i WC, WC ogólnodostępne, WC dla osób niepełnosprawnych, magazyn).

Boiska wybudowane w ramach programu „Moje Boisko Orlik 2012” to obiekty ogólnodostępne. Korzystanie z nich jest bezpłatne, zgodnie z obowiązującym regulaminem i harmonogramem.

Ponadto do obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie gminy należą:

- miejsce wykorzystywane do kąpieli nad zbiornikiem „Glinianki”¹ – w 2013 r. poszerzono i przygotowano plażę, postawiono przebieralnię, wyrównano teren, stworzono warunki do parkowania samochodów w formie parkingu,
- 4 boiska piłkarskie o naturalnej nawierzchni trawiastej (Rogalin, Rogalinek, Mieczewo, Nowinki) oraz 1 boisko wielofunkcyjne o nawierzchni poliuretanowej (Dymaczewo Stare),
- funkcjonujące przy szkołach w Rogalinie, Rogalinie, Krosinku i Krośnie boiska wielofunkcyjne poliuretanowe,
- funkcjonujące boisko do piłki nożnej o naturalnej nawierzchni trawiastej w Dymaczewie Nowym.

4.3.8. Turystyka

Tereny gminy należą do jednych z najatrakcyjniejszych pod względem przyrodniczym, krajobrazowym i turystycznym regionie. Największe jej bogactwo wiąże się z położeniem wzdłuż doliny zalewowej rzeki Warty, z licznymi starorzeczami i zastoiskami, w sąsiedztwie rynnowych jezior oraz terenów leśnych. Na jej terenie znajduje się Wielkopolski Park Narodowy oraz Rogaliński Park Krajobrazowy (szczegółowy opis zawarto w rozdziale „Stan i ochrona środowiska”). Do najważniejszych atrakcji turystycznych należą:

- kompleks pałacowo-parkowy w Rogalinie² – późnobarokowo-klasycystyczna rezydencja w kształcie podkowy. W pałacu mieści się muzeum wnętrz, ekspozycje prezentują: historię rodu Raczyńskich i pałacu w Rogalinie, wnętrza pałacowe XVIII-XIX w., galerię malarstwa polskiego i obcego XIX-XX w., powozownię. Pałac jest odwiedzany przez tysiące osób rocznie, a otwarty przypałacowy park cieszy się jeszcze większym zainteresowaniem.
- Dęby Rogalińskie – największe w Wielkopolsce i jedno z największych w Europie skupisko kilkusetletnich drzew. Najstynniejsze są trzy blisko siebie rosnące dęby, którym nadano imiona legendarnych braci słowiańskich – Czecha, Lecha i Rusa.
- kościół w Rogalinie p.w. Świętego Marcelina, wybudowany w latach 1817-1820 jako kaplica-mauzoleum wzorowana na rzymskiej świątyni Maison Carree z Nimes koło Marsylii. W dolnej części świątyni - mauzoleum znajdują się m. in. sarkofagi, w których pochowani są: Prezydent hr. Edward Raczyński, Konstancja i Roger Raczyńscy.
- Jezioro Góreckie – jezioro rynnowe o powierzchni 104,1 ha. Na jeziorze położone są dwie wyspy: Zamkowa i Kopczysko. Na pierwszej z nich pozostałości XIX zameczku, ufundowanego przez Tytusa Działyńskiego jako prezent ślubny dla siostry.
- Ośrodek Muzealno-Dydaktyczny w Jeziorach - w skład kompleksu edukacyjnego wchodzi

¹Uchwała nr XLVII/314/13 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 27 czerwca 2013 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu korzystania z miejsca wykorzystywanego do kąpieli „Glinianki” w miejscowości Mosina

² W latach 2007-2009, przeprowadzono I etap projektu „Rewaloryzacja i modernizacja Zespołu Pałacowo – Parkowego w Rogalinie - Oddziału Muzeum Narodowego w Poznaniu Prace zrealizowane zostały ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego w 85% a 15% pokryło Ministerstwo kultury i Dziedzictwa Narodowego. Inwestycja wyniosła 15 581 618 zł (brutto). W latach 2013-2014 prowadzony jest etap II rewaloryzacji i modernizacji obiektu.

Muzeum Przyrodnicze, sala audiowizualna (dla 100 osób), sala do zajęć dydaktycznych z młodzieżą w ramach tzw. Leśnej Szkoły, sala konferencyjna oraz cztery ścieżki dydaktyczne. Ekspozycja Muzeum Przyrodniczego przedstawia podstawowe informacje o Parku, pomnikach przyrody, ekosystemach oraz zbiorowiskach leśnych WNP.

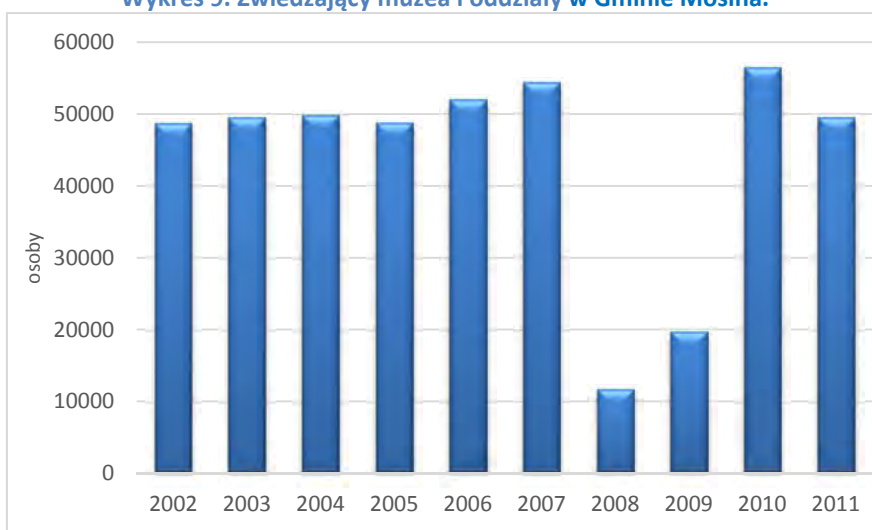
- Wieża Widokowa - wybudowana na przełomie roku 2011/2012. Obiekt o wysokości 16,97 m, położony 140,5 m n. pm. zlokalizowany jest na terenie tzw. Glinianek, znajdujących się w obszarze chronionym Natura 2000 oraz w Wielkopolskim Parku Narodowym. Z drewnianej wieży widokowej roztacza się panorama m.in. na miasto Poznań, WPN oraz Mosinę.

Ponadto na terenie gminy zlokalizowanych jest kilka ośrodków jeździeckich. Na terenach leśnych znajdują się różne obiekty obsługujące ruch turystyczny: parkingi leśne, miejsca postoju dla pojazdów, pola biwakowe, pola namiotowe.

Poniższy wykres prezentuje liczbę osób odwiedzających mosińskie muzea. Największym zainteresowaniem cieszy się kompleks w Rogalinie, który jest jednym z najbardziej rozpoznawalnych w regionie i w Polsce obiektem kultury.

Niskie wartości w latach 2008-2009 są związane z prowadzoną w tym okresie rewaloryzacją i modernizacją zespołu pałacowo-parkowego w Rogalinie i zamknięciem ekspozycji dla zwiedzających.

Wykres 9. Zwiedzający muzea i oddziały w Gminie Mosina.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych)

Przez teren Gminy Mosina przebiegają trasy rowerowe:

- Łabędzi szlak rowerowy (Rogalinek-las – Głuszyna Leśna – Rogalin-Podlesie – leśniczówka Daszewice – Rogalin-Podlesie o długości 16,9 km). Szlak w całości przebiega przez teren Gminy Mosina. W starorzeczu Warty na tzw. „Stawach Łabędziowych” można zaobserwować gnieźdzące się łabędzie;
- Rogaliński Szlak Rowerowy (Rogalinek – Głuszyna Leśna – Rogalin-Podlesie – Rogalin o długości 14,9 km). Na trasie można zobaczyć m.in. stare dęby rogalińskie;

- Rowerowy Szlak Warty obejmuje dwie trasy o łącznej długości 22 km. Pierwsza z nich (Rogalinek – Rogalin – Świątniki – Radzewice - 9,1 km) prowadzi z Rogalinka do planowanej przeprawy promowej. Druga trasa (szosa Mosina-Kórnik – Sowiniec – Baranowo – Krajkowo – rzeka Warta -11,8 km) dociera do parkingu nad rzeką Wartą, naprzeciw pierwszej trasy. Na trasie można zobaczyć m.in. stare dęby rogalińskie;
- łącznikowy Szlak Rowerowy (czerwony) – długość 27 km. Biegnie z Poznania do rynku w Mosinie, przez Luboń i Puszczykowo, łączy miasto z odcinkiem Pierścienia Rowerowego Dookoła Poznania. Szlak prawie na całej długości biegnie nadwarciańskimi wałami i łęgami.

Ponadto przez teren gminy przebiegają fragmenty następujących szlaków rowerowych (Gmina Mosina stanowi najważniejszy węzeł szlaków rowerowych na południe od Poznania):

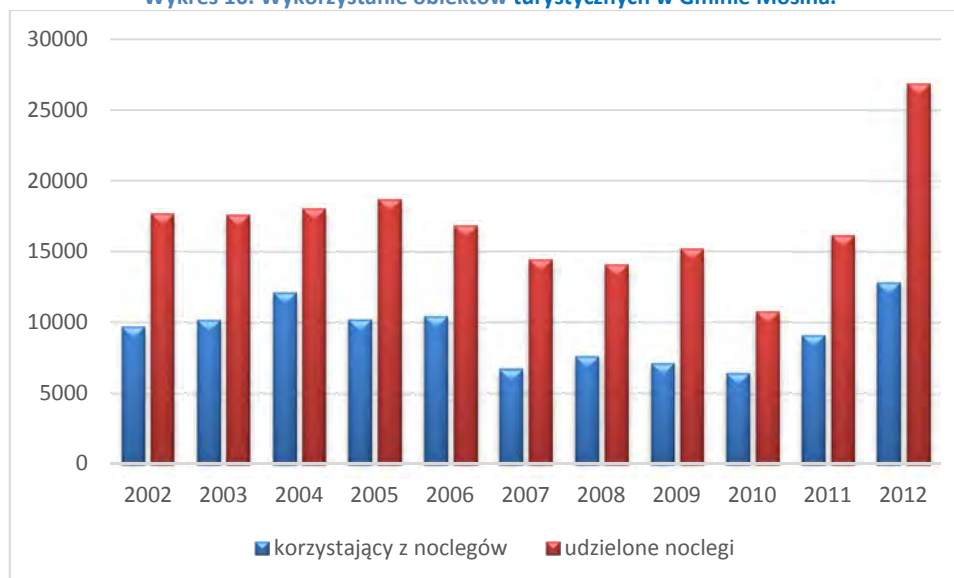
- Nadwarciański Szlak Rowerowy – odcinek wschodni, oznakowanie niebieskie (plac 20 Października w Mosinie – Sowiniec – Krajkowo – Śrem – rezerwat Krajkowo – Tworzykowo),
- Pierścień Rowerowy Dookoła Poznania (czerwony) z rynku w Mosinie prowadzi w kierunku: na Stęszew szlakiem wiodącym przez Wielkopolski Park Narodowy lub też w kierunku na Kórnik przez kompleks Pałacowy w Rogalinie,
- Ziemiański Szlak Rowerowy – (zielony) trasa z rynku w Mosinie prowadzi m.in. przez Czempień – Kościan – Leszno – Rawicz – Gostyń. Nazwa szlaku nawiązuje do licznych dworów ziemiańskich, które można zobaczyć na jego trasie.

Szlaki piesze w Wielkopolskim Parku Narodowym:

- trasa im. prof. Adama Wodziczki o długości 9,5 km (Osowa Góra – Jezioro Kociołek – Jezioro Skrzyńka – Jezioro Góreckie – Osowa Góra) oznakowanie niebieskie i czerwone,
- trasa „Szlak Kosynierów” o długości 8 km (Osowa Góra – jezioro Kociołek – Jezioro Góreckie – Jezioro – Puszczykówko) oznakowanie niebieskie i czerwone,
- trasa im. Cyryla Ratajskiego o długości 13 km (Mosina - jezioro Kociołek – Górka – Jezioro Łódzko- Dymaczewskie – Jezioro Witobelskie – Stęszew) oznakowanie niebieskie,
- trasa im. Bernarda Chrzanowskiego o długości 12 km (Puszczykowo – Jarosławiec – Puszczykówko) oznakowanie żółte.

Baza noclegowa i gastronomiczna w gminie obejmuje: hotele w Mosinie, Dymaczewie Nowym, Radzewicach oraz karczmę z pokojami gościnnymi w Krajkowie i gospodarstwa agroturystyczne (w Radzewicach, Rogalinie, Pecnej), pola namiotowe, restauracje. Według danych GUS w Gminie Mosina znajduje się 6 turystycznych obiektów noclegowych, dysponujących 306 miejscami noclegowymi. W 2012 r. z noclegów skorzystało 12,8 tys. osób.

Wykres 10. Wykorzystanie obiektów turystycznych w Gminie Mosina.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

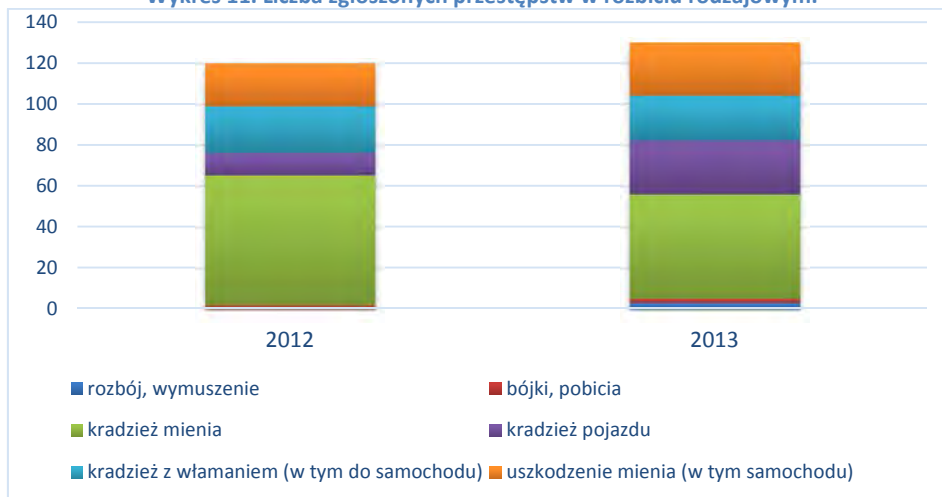
Gmina Mosina jest członkiem Stowarzyszenia Gmin Mikroregionu Wielkopolskiego Parku Narodowego, które jest regionalną organizacją jednostek samorządu terytorialnego Rzeczypospolitej Polskiej. Działa od 2008 roku i obejmuje tereny siedmiu gmin skupionych wokół jednego z najstarszych parków narodowych w Polsce: Dopiewo, Brodnica, Komorniki, Kórnik, Luboń, Mosina, Puszczykowo, Sęszew. Celem Stowarzyszenia jest wspieranie idei samorządu terytorialnego oraz obrona wspólnych interesów gmin przy zachowaniu harmonijnego rozwoju środowiska naturalnego społecznego i gospodarczego obszaru umownie nazwanego Mikroregionem Wielkopolskiego Parku Narodowego. W 2006 r. została opracowana „Strategia Zrównoważonego Rozwoju Turystyki i Rekreacji Mikroregionu Wielkopolskiego Parku Narodowego (WPN)”. Jednym z głównych celów opracowania strategii było zaproponowanie wspólnych obszarów działania i wytyczenie kierunków współpracy w realizacji programów rekreacyjno-turystycznych, przy akceptacji istniejących ograniczeń środowiskowych.

4.3.9. Bezpieczeństwo

Zagrożenie powodziowe zostało opisane w rozdziale „Wody powierzchniowe i podziemne”. Monitoring stanu zabezpieczeń przeciwpowodziowych prowadzi Zespół Gminnego Centrum Zarządzania Kryzysowego (GCZK) w Mosinie. Gminne Centrum Zarządzania Kryzysowego pełni całodobowy dyżur w celu zapewnienia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego i stałego dyżuru. Siedziba GCZK znajduje się w budynku Urzędu Miejskiego.

W Mosinie funkcjonuje Komisariat Policji, w ramach którego wyróżniono w gminie 4 rejony działania, z których dwa obejmują miasto Mosina, a dwa tereny wiejskie. Według danych Mosińskiej Policji liczba zgłoszonych przestępstw w analizowanym okresie utrzymuje się na podobnym poziomie. W 2013 r. wzrosła dwukrotnie w stosunku do roku poprzedniego liczba zgłoszonych kradzieży pojazdów, zmniejszyła się natomiast liczba kradzieży mienia.

Wykres 11. Liczba zgłoszonych przestępstw w rozbiciu rodzajowym.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z opracowania „Analiza stanu zagrożenia oraz najważniejszych uzyskanych wyników na terenie Komisariatu Policji w Mosinie”.

Z przeprowadzonych przez Komisariat Policji analiz stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego wynika, że największe nasilenie przestępczości jest na II i III zmianie, stąd też w godzinach popołudniowych i nocnych służba pełniona jest przy maksymalnych siłach. Natomiast w trakcie I zmiany odnotowywanych jest najwięcej interwencji oraz kolizji drogowych.

Najwięcej interwencji policyjnych związanych z wybrykami chuligańskimi (w tym również przez dzieci i młodzież) oraz przestępstwami najbardziej dokuczliwymi dla lokalnej społeczności ma miejsce podczas weekendu.

Policja współpracuje ze Strażą Miejską, głównie podczas wspólnych patroli o charakterze prewencyjnym, a także związanym z zabezpieczeniem imprez okolicznościowych lub imprez o charakterze rekreacyjnym lub lokalnym.

Straż Miejska działa w strukturach Urzędu Miejskiego na zasadzie referatu. Na każdej zmianie pracuje w zależności od tygodnia 3 - 4 strażników, którzy realizują zadania na podstawie obowiązujących ustaw i wynikające z wcześniej ustalonego planu oraz prowadzą działania interwencyjne zgłaszane przez mieszkańców gminy. Rejonem działania dla strażników jest obszar całej gminy, miasto Mosina i 21 sołectw³.

Na terenie Gminy Mosina działa system ratowniczy, w oparciu o podmioty ratownicze działające w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego (zgodnie z przepisami zdolne do podjęcia samodzielnych działań w każdym przypadku na poziomie interwencyjnym) oraz Ochotnicze Straże Pożarne, których możliwości określa się indywidualnie na bazie sprzętu i kwalifikacji ich członków. Są to: Ochotnicza Straż Pożarna w Nowinkach, Ochotnicza Straż Pożarna w Pecnie, Ochotnicza Straż Pożarna w Radzewicach, Ochotnicza Straż Pożarna w Żabinku, Ochotnicza Straż Pożarna w Krajkowie.

W połowie 2012 r. została utworzona na bazie dotychczasowego Posterunku Państwowej Straży Pożarnej, Jednostka Ratowniczo Gaśnicza, w której służbę pełni 30 funkcjonariuszy. Ochotnicza Straż Pożarna z siedzibą w Mosinie włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego dysponuje 24 przeszkolonymi strażakami.

³Sprawozdanie z działań Straży Miejskiej w Mosinie w roku 2012.

Obie jednostki wspólnie tworzą siły pierwszego rzutu dla terenu Gminy Mosina, co według statystyki i obserwacji umożliwia lokalizację⁴ 98% zagrożeń występujących na terenie gminy.

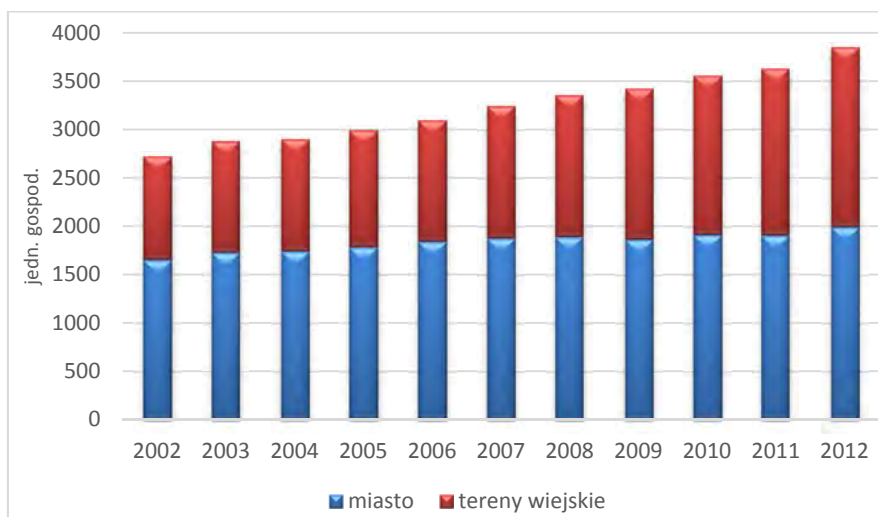
Od połowy 2012 r. w Gminie Mosina działa miejski monitoring. Obecnie obejmuje 12 kamer w okolicach rynku i miejsc o szczególnie dużym natężeniu ruchu. Ponadto dwie kamery zostały zamontowane na terenie wieży widokowej na Pożegowie. To I etap budowy systemu, w którym docelowo miasta strzec ma około 30 kamer. Centrum Nadzoru mieści się w budynku przy ul. Krotowskiego, w którym siedzibę ma Straż Miejska.

4.4. Gospodarka i rynek pracy

4.4.1. Podmioty gospodarcze

Jak wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2012 r. w Gminie Mosina działało 3851 podmiotów gospodarczych. Ich liczba wzrosła o 1130, tj. 41,5% w porównaniu do roku 2002, co przedstawia poniższy wykres.

Wykres 12. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Gminie Mosina.

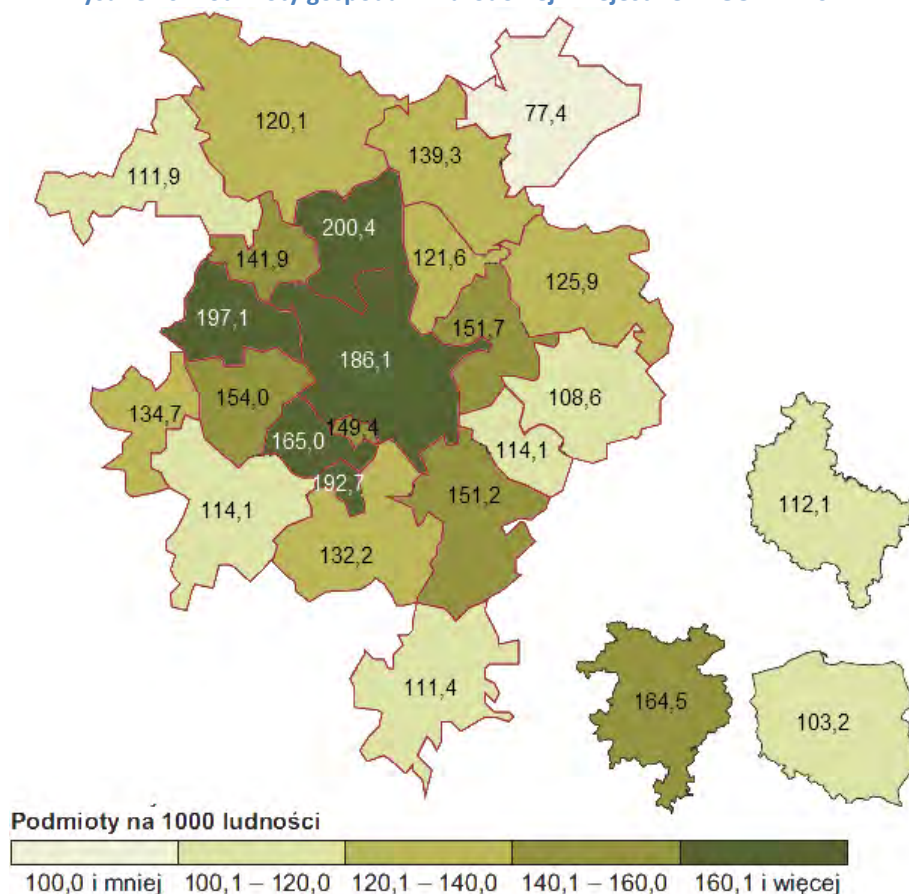

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Wskaźnik przedsiębiorczości w Gminie Mosina, mierzony liczbą podmiotów wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 1 tys. ludności znajduje się na poziomie niższym niż średnia dla aglomeracji poznańskiej. Najbardziej przedsiębiorczą gminą w tym ujęciu jest Suchy Las, wskaźniki dla wszystkich gmin aglomeracji poznańskiej zostały przedstawione na poniższym rysunku.

⁴ Przez lokalizację należy rozumieć ratowanie ludzi oraz ograniczenie powiększania się zagrożenia, co nie jest jednoznaczne z likwidacją tego zagrożenia, gdzie konieczny jest często sprzęt specjalistyczny lub większa liczba zastępów.

Rysunek 6. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2012 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Prawie wszystkie podmioty gospodarcze w Gminie Mosina należą do sektora prywatnego (98,5%). Około 85% jednostek gospodarczych stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Poniższa tabela prezentuje dane dotyczące liczby podmiotów gospodarczych działających w Gminie Mosina w 2012 r. z podziałem na sektory własnościowe.

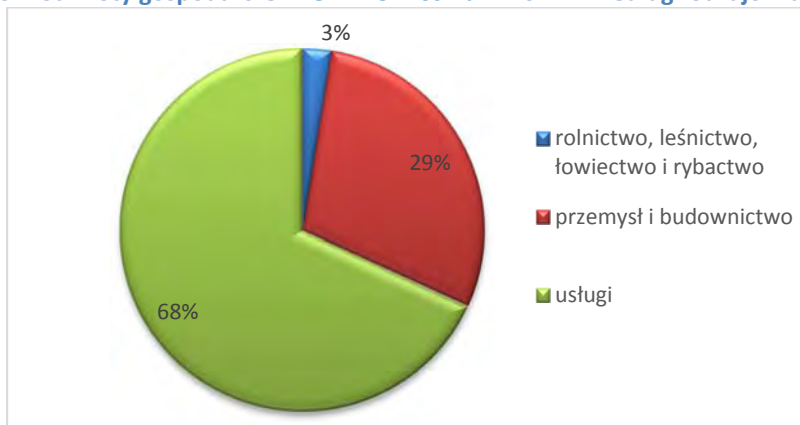
Tabela 3. Jednostki gospodarcze wg sektorów własnościowych w 2012 r.

Wyszczególnienie	gmina	miasto	obszar wiejski
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	3851	1988	1863
sektor publiczny - ogółem	59	39	20
- państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	48	30	18
- spółki handlowe	2	2	-
sektor prywatny - ogółem	3792	1949	1843
- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	3245	1641	1604
- spółki handlowe	194	88	106
- spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	36	17	19
- spółdzielnie	7	5	2
- fundacje	6	4	2
- stowarzyszenia i organizacje społeczne	65	35	30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

W strukturze podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy Mosina największy udział mają jednostki usługowe, co zostało zilustrowane na poniższym wykresie.

Wykres 13. Podmioty gospodarcze w Gminie Mosina w 2012 r. według rodzajów działalności.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Według danych z Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 r. w gminie funkcjonuje prawie 800 gospodarstw rolnych, o łącznej powierzchni 11847 ha. Prawie połowa (47%) to gospodarstwa małe, o powierzchni do 1 ha włącznie. Około 17% stanowią gospodarstwa o powierzchni 15 ha i więcej. 430 gospodarstw prowadzi działalność rolniczą – są to głównie gospodarstwa powyżej 1 ha. 215 gospodarstw utrzymuje zwierzęta gospodarskie. Około 33% gospodarstw rolnych posiada ciągniki.

Większość podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy Mosina to jednostki małe, zatrudniające do 9 pracowników (96%). Firmy, w których pracuje od 10 do 49 pracowników stanowią 3,4% rynku, natomiast duże podmioty zatrudniające powyżej 50 pracowników to zaledwie 0,7% ogólnej liczby jednostek gospodarczych.

Najwięcej podmiotów (według sekcji PKD 2007) w 2012 roku zarejestrowanych było w sekcji G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli). Ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych podmiotów wynosił 28%. Znaczący udział w strukturze mosińskiego rynku mają także podmioty działające w sekcji F (budownictwo) – 15%, sekcji C (przetwórstwo przemysłowe) – 12%, sekcji M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna) – 8,5%, sekcji H (transport, gospodarka magazynowa i łączność) – 7,5%.

Największym ośrodkiem gospodarczym o wiodącej funkcji produkcyjnej, przemysłowej i magazynowej jest rejon Mosina – Krosno oraz rejon Pecnej, w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowej. Gmina posiada również tereny przeznaczone pod aktywizację gospodarczą we wsi Bolesławiec.

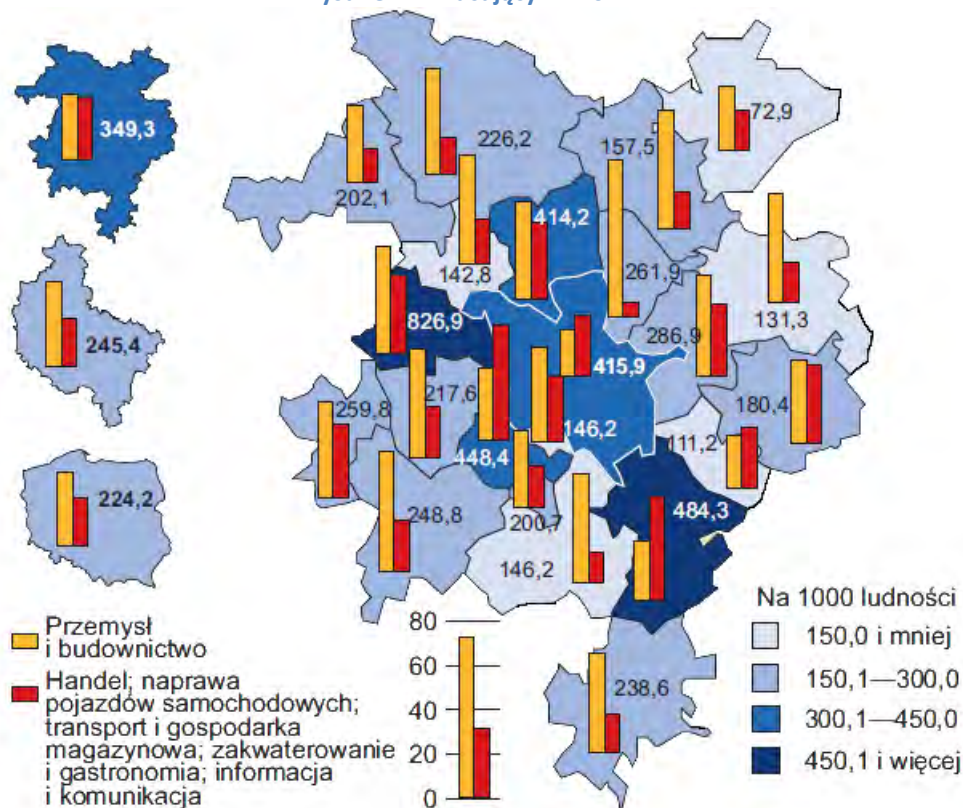
4.4.2. Rynek pracy

Liczba osób pracujących⁵ w Gminie Mosina na przestrzeni lat 2002-2011 kształtowała się w przedziale od ok. 3,8 tys. do ok. 4,4 tys. osób. Ogólna liczba zatrudnionych wzrosła w 2011 roku w porównaniu do roku 2002 o 7,6%.

⁵ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. Wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

W przeliczeniu na 1 tysiąc ludności liczba pracujących w Gminie Mosina jest stosunkowo niska w porównaniu do innych gmin aglomeracji poznańskiej, co przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 7. Pracujący⁶ w 2011 r.

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca 2012, Urząd Statystyczny w Poznaniu.

Należy pamiętać, że na terenie gminy zlokalizowanych jest niewiele dużych zakładów pracy, dominują małe przedsiębiorstwa. Większość podmiotów gospodarczych stanowią mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 osób, dla których GUS nie prowadzi ewidencji pracujących. W związku z tym trudno oszacować rzeczywistą liczbę pracujących w gminie.

Do największych pracodawców w Gminie Mosina zaliczyć można:

- Przedsiębiorstwo Usługowo -Remontowo-Handlowe „HIRMARK”
- Przedsiębiorstwo Lumo Technika Grzewcza
- Zakład Produkcji Artykułów Spożywczych i Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego „LIMARO”
- Zakład Produkcyjno-Usługowy „IDMAR”
- Firma Wieczorek – Meble Tapicerowane
- Gminna Spółdzielnia „SAMOPOMOC CHŁOPSKA”
- Zakład Usług Komunalnych
- Przedsiębiorstwo Budowlane „LECHBUD”
- Firma Handlowa „RABOK”
- P.P.H. Piekarnia-Cukiernia „REN-MAC”
- Piekarnia „TOSMAK”
- Firma Usługowo-Produkcyjna „MEBLOBUD BIS”
- Firma Usługowo-Produkcyjna „MEBLOBUD”
- Gospodarczy Bank Spółdzielczy w Mosinie
- Zakład Produkcji Spożywczej i Handlu „Zbyszko”

⁶ Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9; bez pracujących w rolnictwie indywidualnym.

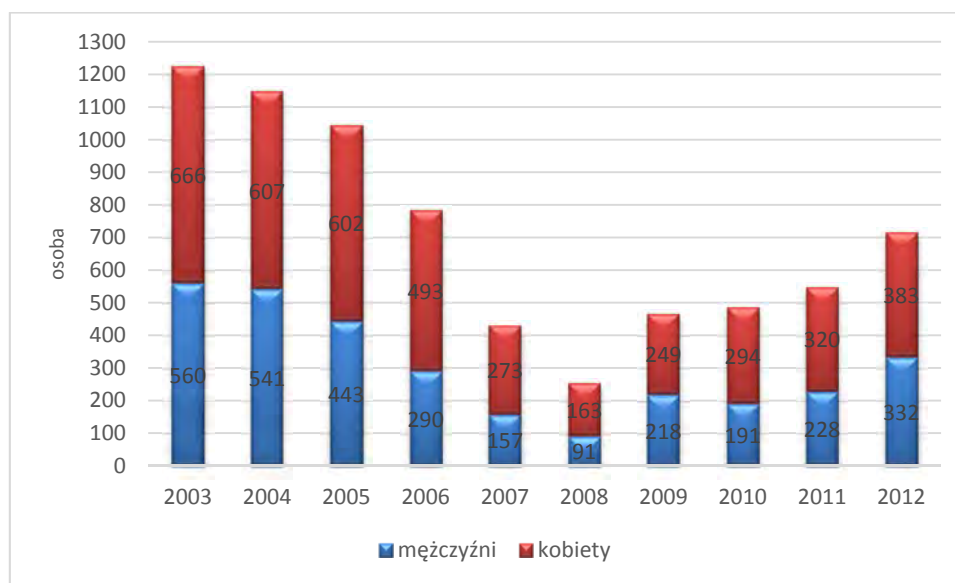
- Producent Szkła Hurtowego „URBAŃSKI”
- Zakład Przetwórstwa Rolno-Spożywczego „WIÓREK”
- „WIELKOPOLSKI INDIK” W. Z. H. G. Glinkowscy sp. j.
- „STORA ENSO” zakład produkcji opakowań z tektury kaszerowanej
- Anton Röhr Logistyka Sp. z o. o.
- P.P.H.U. „KREACJA” produkcja odzieży damskiej i młodzieżowej
- Piekarnia „ART-MIK”
- Wielkopolskie Centrum Pulmonologii i Torakochirurgii im. Eugenii i Janusza Zeylandów – Szpital w Ludwikowie
- AQUANET S.A.
- Urząd Miejski w Mosinie
- K.R.O.K.U.S. Spółka z o.o. hurtownia
- „NETTO” Spółka z o.o.
- BIEDRONKA Jeronimo Martins Polska SA
- TESCO Polska Sp. z o.o.
- Frapo -Dystrybucja Spółka z o.o.

Ponadto w gminie funkcjonują grupy producentów rolnych⁷:

- Spółdzielcza Grupa Producentów Bydła Mięsnego „Pol – Beef” w Krośnie
- Grupa Producentów Drobiu Sp. z o.o. w Bolesławcu
- „Centrum Ptaszkowo” Sp. z o.o. w Bolesławcu
- Grupa Producentów Mleka Sp. z o.o. w Bolesławcu

Od 2009 r. w Gminie Mosina zauważyć można wzrost liczby osób bezrobotnych. Dane dotyczące liczby osób bezrobotnych w gminie Mosina na przestrzeni ostatnich 10 lat prezentuje poniższy wykres.

Wykres 14. Bezrobotni według płci w Gminie Mosina.

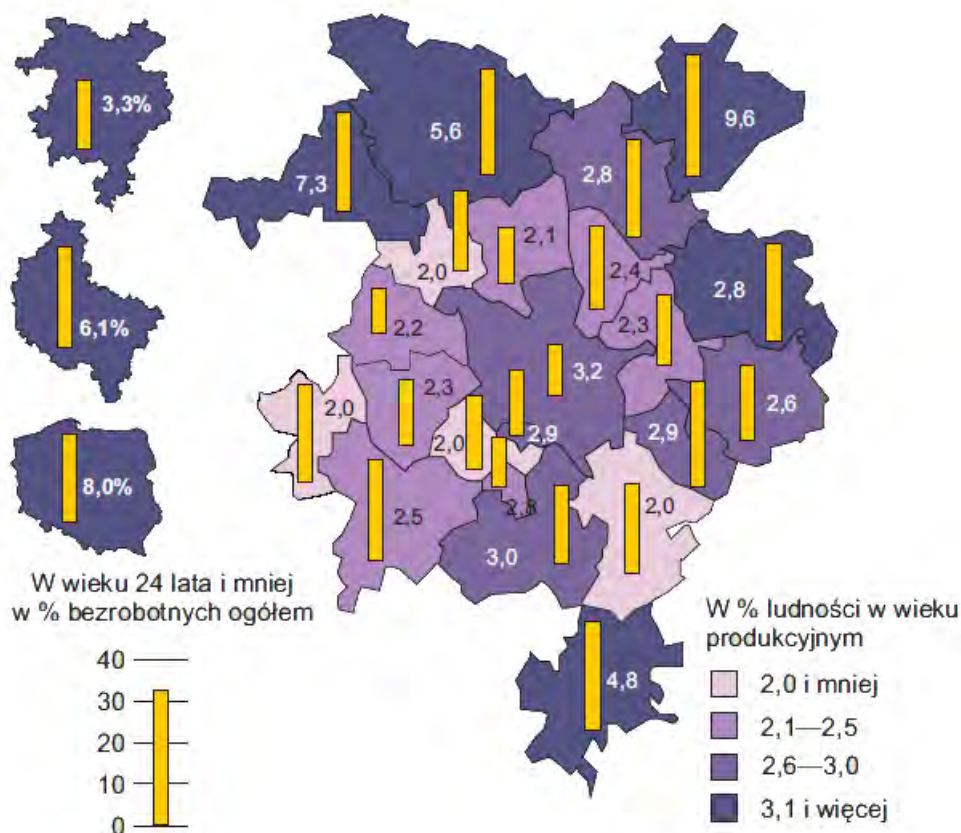
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Wśród osób bezrobotnych dominują kobiety, ich udział w ogólnej liczbie osób pozostających bez pracy w 2012 r. wynosił 54%.

⁷ Rejestr grup producentów rolnych zarejestrowanych w województwie wielkopolskim na podstawie ustawy z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. Nr 88, poz. 983 ze zm.)

W Gminie Mosina, jak i w całej Polsce, zauważyć można znaczący udział osób młodych w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych, co zostało zaprezentowane na poniższym rysunku.

Rysunek 8. Bezrobotni zarejestrowani w 2011 r.

Źródło: *Statystyczne Vademecum Samorządowca 2012*, Urząd Statystyczny w Poznaniu.

Wysoki odsetek bezrobotnych stanowią także osoby powyżej 50. roku życia. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu udział tych osób w ogólnej liczbie bezrobotnych wynosił w Gminie Mosina na koniec 2012 r. 26%. Podobnie kształtuje się liczba osób długotrwale bezrobotnych (25%).

4.5. Infrastruktura techniczna, gospodarka komunalna

4.5.1. Infrastruktura transportowa i komunikacja

Gmina Mosina nie ma bezpośredniego połączenia z autostradą, drogą ekspresową i drogą krajową. Do autostrady można dojechać drogą wojewódzką nr 430 Poznań-Mosina. Połączenie Gminy Mosina z drogami ekspresowymi jest możliwe poprzez drogi wojewódzkie nr 306 i 431 Kórnik-Mosina-Sęszew.

Gmina Mosina ma bezpośrednie połączenie z miastem Poznań poprzez drogę powiatową Poznań-Rogalinek oraz pośrednie poprzez drogę wojewódzką nr 430 Poznań-Mosina, przebiegającą przez gminy Luboń, Komorniki oraz Miasto Puszczykowo.

System komunikacji drogowej w Gminie Mosina obejmuje:

- 3 drogi wojewódzkie o łącznej długości 21,6 km
- 13 dróg powiatowych o łącznej długości 59,5 km
- drogi gminne o łącznej długości 139 km

Rysunek 9. Mapa dróg na terenie Gminy Mosina.

Źródło: <http://www.mosina.pl/>

Stan techniczny większości dróg jest niezadowalający. Na utrzymanie odpowiedniego stanu dróg powiatowych i wojewódzkich wpływ ma wysokość kwot przeznaczanych na te cele przez samorządy powiatowy i wojewódzki.

Największym natężeniem ruchu pojazdów charakteryzują się drogi wojewódzkie: nr 430 Luboń-Mosina – przebiegająca z północy na południe, zapewniająca połączenie miasta Mosina z aglomeracją poznańską oraz nr 431 Granowo-Mosina-Kórnik, łącząca siedziby sąsiadujących jednostek administracyjnych. Poniższy rysunek przedstawia wyniki pomiaru ruchu na drogach wojewódzkich w 2010 r. w Gminie Mosina i gminach sąsiednich.

Rysunek 10. Mapa wyników pomiaru ruchu na drogach wojewódzkich w 2010r.

Źródło: <http://www.wzdw.pl>

W latach 2005 i 2010 Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich przeprowadził generalny pomiar ruchu na drogach wojewódzkich województwa wielkopolskiego. Na terenie Gminy Mosina pomiary przeprowadzono na następujących odcinkach dróg: 430 Luboń-Mosina, 431 Dymaczewo Nowe-Mosina, 431 miasto Mosina, 431 Mosina-Świątniki. Z zebranych danych wynika, że średni dobowy ruch (SDR) wzrósł na wszystkich badanych odcinkach, poza miastem Mosina. Wysoki wskaźnik SDR samochodów osobowych na odcinku drogi nr 430 Luboń-Mosina wskazuje na lokalny ruch mieszkańców pomiędzy miastem Mosina i aglomeracją poznańską.

Przez Gminę Mosina przebiega ważny szlak kolejowy nr 271 łączący Świnoujście-Szczecin-Poznań-Wrocław ze stacją kolejową w Mosinie, Drużynie oraz Pecnej (Iłowiec). Połączenie kolejowe z Poznaniem i Wrocławiem stanowi niezbędną formę komunikacji dla mieszkańców gminy. W ciągu doby jest 13 bezpośrednich połączeń do Poznania, czas podróży wynosi około 27 minut. W godzinach porannych (między godz. 4 i 9) pociągi odjeżdżają mniej więcej co godzinę (6 kursów). Pozostałe kursy odbywają się średnio co dwie godziny.

W kierunku Wrocławia w ciągu doby są 4 bezpośrednie połączenia (czas przejazdu około 3 godzin) oraz po 4 połączenia z przesiadkami w Lesznie i w Kościanie (czas przejazdu około 3,5 godz.)

Do Kościana i Leszna w ciągu doby jest 17 bezpośrednich połączeń obsługiwanych przez „Przewozy Regionalne” spółka z o.o. (czas przejazdu wynosi odpowiednio około 30 i 60 minut).

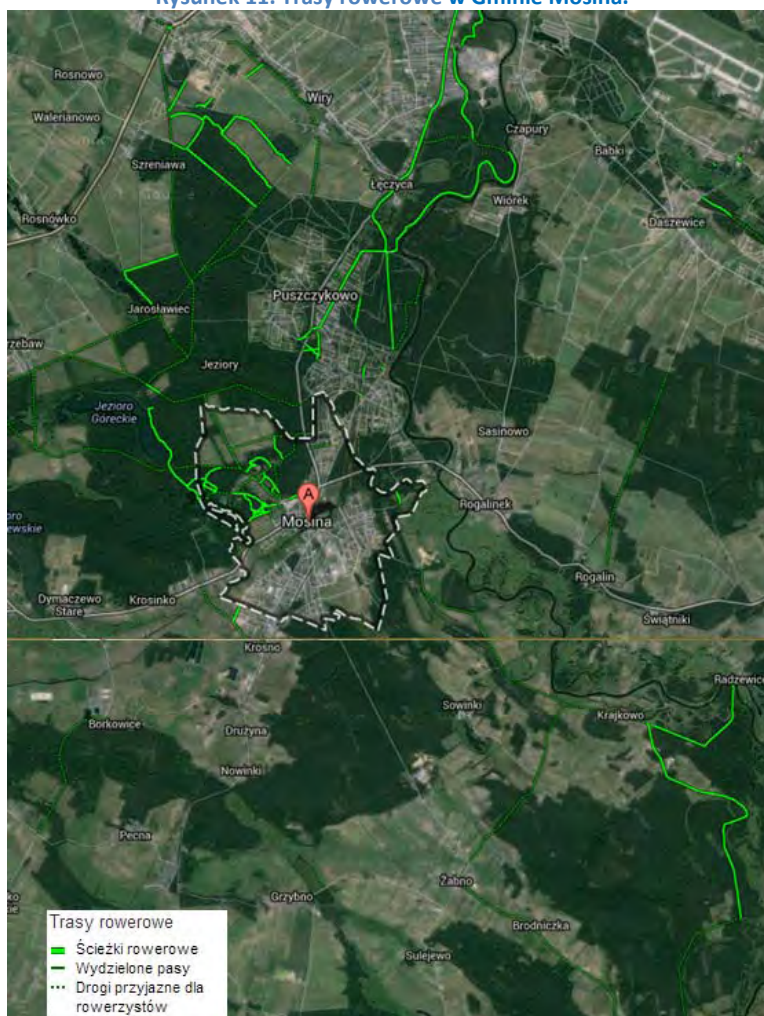
Neoklasycystyczny dworzec kolejowy zbudowany w czwartym ćwierćwieczu XIX w. jest wizytówką miasta. Wymaga on gruntownego remontu, który przywróci mu świetność. W 2013 r. PKP PLK S.A. rozpoczęło modernizację dwutorowej linii kolejowej nr 271. Modernizacji zostanie poddany odcinek torów, między Czempiniem a Poznaniem, liczący 32 km. Projekt⁸ obejmuje m.in. modernizację stacji w mieście Mosina oraz przebudowę peronów na stacji i przystankach osobowych: Iłowiec, Drużyna Poznańska. Realizacja projektu umożliwi dostosowanie linii kolejowej do prędkości 160 km/h. Po zakończeniu prac czas jazdy na trasie Poznań – Wrocław ma się skrócić do około 1,4 godz. (50 minut krócej niż obecnie).

⁸Projekt POIiŚ 7.1-5.1 „Modernizacja linii kolejowej E 59 na odcinku Wrocław – Poznań, etap III, odcinek Czempień – Poznań”.

Ważnym środkiem transportu dla mieszkańców zarówno miasta, jak i całej gminy jest komunikacja autobusowa. Przy dworcu kolejowym w Mosinie znajdują się przystanki autobusowe, które obsługują połączenia ze Śremem i Poznaniem. Autobusy PKS w kierunku Poznania w godzinach porannych kursują w odstępach ok. 1 godzinnych. Do przewozów obsługiwanych przez komunikację miejską Poznania na rzecz mieszkańców Gminy Mosina dopłaca Samorząd. Komunikacja autobusowa jest jednak niewystarczająca.

Liczba ścieżek rowerowych w gminie jest niewystarczająca. Poza wyznaczonymi trasami (szlakami) rowerowymi w Wielkopolskim Parku Narodowym, o charakterze turystycznym oraz ścieżkami, które powstały pomiędzy Krosnem i Krosinkiem w gminie brakuje ścieżek rowerowych stanowiących alternatywną formę transportu.

Rysunek 11. Trasy rowerowe w Gminie Mosina.

Źródło: <https://maps.google.pl/>

Na klimat akustyczny w Gminie Mosina ma wpływ przede wszystkim hałas komunikacyjny drogowy, który ze względu na powszechność charakteryzuje się dużym zasięgiem oddziaływania. Do dróg emitujących największy hałas należą ruchliwe ulice: Szosa Poznańska, J. Krotowskiego, M. Konopnickiej, Śremska oraz Leszczyńska, prowadzące przez tereny zabudowy mieszkaniowej. Najmniejszym źródłem hałasu są drogi o znaczeniu lokalnym, wykorzystywane przez ruch miejscowy i rolniczy, o małym natężeniu ruchu.